

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Katedra trestního práva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Hypnóza a další netradiční způsoby objasňování trestní
věci**

Zpracovala: Kateřina Sommerová

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Kateřina SOMMEROVÁ
Osobní číslo:	R17M0294P
Studijní program:	M6805 Právo a právní věda
Studijní obor:	Právo
Téma práce:	Hypnóza a další netradiční způsoby objasňování trestní věci
Zadávací katedra:	Katedra trestního práva

Zásady pro vypracování

1. Úvod,
2. Dokazování v trestním řízení (zvláštnosti dokazování v jednotlivých stádiích trestního řízení),
3. Důkaz a důkazní prostředky,
4. Hypnóza (její význam a uplatnění v rámci trestního řízení),
5. Jiné netradiční způsoby dokazování a jejich důkazní hodnota,
6. Závěr.

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-488-6;
STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7;
PORADA, Viktor. Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2;
PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy). 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **11. února 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. října 2021

Prohlášení:

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, 27. března 2022

Kateřina Sommerová

Poděkování:

Děkuji doc. JUDr. Janu Chmelíkovi, Ph.D., za odborné vedení této práce a poskytnutí cenných rad a připomínek. Zároveň děkuji všem, kteří mi při psaní této práce vyjádřili podporu.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	DOKAZOVÁNÍ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	9
2.1	PŘEDMĚT A ROZSAH DOKAZOVÁNÍ V RÁMCI TRESTNÍHO ŘÍZENÍ.....	9
2.2	DOKAZOVÁNÍ V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ.....	12
2.2.1	<i>Dokazování ve standardním přípravném řízení</i>	13
2.2.2	<i>Dokazování v rozšířeném přípravném řízení</i>	16
2.2.3	<i>Dokazování ve zkráceném přípravném řízení</i>	17
2.2.4	<i>Dokazování v řízení před soudem</i>	18
2.2.4.1	Dokazování při předběžném projednání obžaloby	18
2.2.4.2	Dokazování v hlavním líčení	19
2.2.4.3	Dokazování ve veřejném a neveřejném zasedání.....	23
2.2.4.4	Dokazování v odvolacím řízení.....	23
2.2.4.5	Dokazování v řízení o mimořádných opravných prostředcích.....	24
3	DŮKAZNÍ PROSTŘEDEK A DŮKAZ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	25
3.1	DŮKAZNÍ PROSTŘEDEK	25
3.1.1	<i>Zvláštní důkazní prostředky</i>	27
3.1.1.1	Rekonstrukce.....	28
3.1.1.2	Rekognice.....	28
3.1.1.3	Vyšetřovací pokus	29
3.1.1.4	Konfrontace.....	30
3.1.1.5	Prověrka na místě	31
3.2	DŮKAZ.....	33
3.2.1	<i>Rozdělení důkazů</i>	33
4	HYPNÓZA.....	36
4.1	HISTORIE HYPNÓZY	36
4.2	ZÁKLADNÍ POJMY (SUGESTIBILITA A HYPNABILITA)	39
4.3	PODSTATA HYPNÓZY	40
4.4	ZNEUŽITÍ HYPNÓZY	42
4.5	HYPNÓZA JAKO VYŠETŘUJÍCÍ TECHNIKA	44
4.5.1	<i>Kognitivní interview</i>	46
4.6	DŮKAZNÍ HODNOTA HYPNÓZY	48
4.7	PŘÍKLADY POUŽITÍ HYPNÓZY V PRAXI.....	49
4.7.1	<i>Česká republika</i>	50
4.7.2	<i>Kanada</i>	50
4.7.3	<i>Německo</i>	51
5	JINÉ NETRADIČNÍ ZPŮSOBY DOKAZOVÁNÍ A JEJICH DŮKAZNÍ HODNOTA	52
5.1	KRIMINALISTICKÁ ODOROLOGIE	52
5.1.1	<i>Pojem kriminalistická odorologie</i>	52
5.1.2	<i>Zajištění stop v rámci kriminalistické odorologie</i>	54
5.1.3	<i>Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení</i>	55
5.1.4	<i>Kasuistický případ použití kriminalistické olfaktoriky v dokazování</i>	56
5.2	FYZIODETEKČNÍ VYŠETŘENÍ (TZV. DETEKTOR LŽI)	57
5.2.1	<i>Pojem fyziodetekčního vyšetření</i>	58
5.2.2	<i>Průběh fyziodetekčního vyšetření</i>	59
5.2.3	<i>Fyziodetekční vyšetření jako důkaz v trestním řízení</i>	61
6	ZÁVĚR.....	63
7	RESUMÉ.....	65
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	66
9	SEZNAM ZDROJŮ.....	67

1 Úvod

Cílem této diplomové práce je čtenáři přiblížit některé alternativní způsoby dokazování a jejich pohled na ně v rámci českého prostředí, za použití syntetické metody s pomocí literární rešerše. Mezi vybrané alternativní způsoby byla zvolena hypnóza spolu s odorologií (zkoumáním pachů) a fyziodetekčním vyšetřením (tzv. detektorem lži). Zmíněné důkazní prostředky mají dlouholetou tradici a v některých částech světa jsou využívány v místních trestních řízeních běžně. V prostředí České republiky je možnost jejich použití velmi omezená a ve většině případů mohou sloužit pouze jako podpůrný důkaz, který z podstaty nemůže ovlivnit rozsudek soudu. To však samozřejmě nevyklučuje jejich použitelnost v trestním řízení. Orgány činné v trestním řízení se musí řídit zásadou materiální pravdy, tedy zjištění skutečného stavu bez pochybností, což může být v některých případech velmi složité a některé alternativní způsoby dokazování tak mohou přispět k objasnění trestních činů.

Cílem první části této práce je explanace procesu dokazování v obou fázích trestního řízení, tedy v řízení přípravném a řízení před soudem, a to na základě metody systematizace. Proces dokazování spolu s důkazními prostředky má samozřejmě oporu v legislativě. Stěžejní je pro dokazování zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), konkrétně pak hlava pátá. Ta vymezuje využívané prostředky v procesu dokazování, například výpovědi, znalecké posudky nebo listinné důkazy. Neméně důležité je pak objasnění pojmů důkaz a důkazní prostředek spolu s vysvětlením některých důkazních prostředků.

Další část práce se věnuje již alternativním způsobům dokazování, počínaje hypnózou. V rámci kapitoly věnující se hypnóze je popsána její funkce, způsoby použití spolu s historií, která má kořeny již ve starém Egyptě. Záměrem této kapitoly je také podat ucelený popis vyšetřovací hypnózy v komparaci s kognitivním interview. Podstatnou část pak tvoří posouzení její důkazní hodnoty a zhodnocení historického využití v našem prostředí, ale i mimo Českou republiku, zejména v Kanadě a v Německu.

Poslední část práce je pak soustředěna na jiné netradiční způsoby dokazování spolu s posouzením jejich důkazní hodnoty. Kriminalistická odorologie je nejen historicky provázaná s kynologií, tedy s využitím psů pro hledání osob či věcí na základě pachů. Odorologie si v posledních letech vybuodovala svoji pozici v trestním řízení, a tak ji lze označit jako nejpoužívanější z vybraných

alternativních metod dokazování. Jako poslední důkazní prostředek bylo zvoleno fyziodetekční vyšetření, s úmyslem přiblížit čtenáři jeho využití v kontextu českého trestního řízení, společně s popisem konkrétního postupu během vyšetření, a to za pomoci teoretické metody.

2 Dokazování v trestním řízení

Dokazování je podstatnou a nenahraditelnou částí trestního řízení. Považujeme jej za zvláštní formu poznání výseče objektivní reality, ve které se odráží základní zásady trestního řízení.¹ Mezi tyto základní zásady je možné podřadit například zásadu řádného zákonného procesu, kterou nalezneme zakotvenou v článku 8 odst. 2 Ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Tento článek Listiny uvádí, „*nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon.*“² Jako další zásady trestního řízení můžeme uvést zásadu presumpce nevinny, zásadu legality a zásadu volného hodnocení důkazů, která je zakotvena v § 2 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „TrŘ“).³

2.1 Předmět a rozsah dokazování v rámci trestního řízení

Dokazování je jednou z nejdůležitějších činností orgánů činných v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“), jejíž cílem je dostatečně objasnit skutkový stav trestní věci, čímž je vytvářen právní základ pro rozhodování soudů v trestních věcech. Obecně platí, že dokazování může být provedeno až po zahájení trestního stíhání osoby, proti níž se řízení vede, a to především z toho důvodu, aby obviněný mohl uplatnit všechna svá procesní práva, kdy za nejdůležitější právo budeme považovat právo na obhajobu. Tato skutečnost však nevylučuje možnost OČTŘ započít dokazování ještě předtím, než bylo konkrétní trestní stíhání zahájeno. V tomto případě budeme mluvit o zajištění neodkladných a neopakovatelných úkonů.⁴

V případě provádění neodkladných úkonů hovoříme o úkonech, jejichž neprovedení by mohlo vést ke ztrátě nebo zničení důkazu.

---

¹ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 392.

² Článek 8 odst. 2 Ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

³ SOBOTKA, Jiří. Zásady trestního řízení [online]. 25.4.2012 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: <https://www.vsehrd.cz/clanek/zasady-trestniho-rizeni_0aafc9bb-797a-4cfc-8d55-8627df83dc66>.

⁴ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 57.

Mezi neodkladné úkony řadíme:

- výslech svědka a rekognice (znovuvybavení),
- zadržení podezřelé osoby,
- vydání a odnětí věci,
- zajištění nemovitosti, majetku, peněžních prostředků, zaknihovaných cenných papírů apod.,
- domovní prohlídku, osobní prohlídku, vstup do obydlí,
- odposlech a záznam telekomunikačního provozu,
- ohledání místa činu a jiného místa,
- přibrání znalce k prohlídce, pitvě a exhumaci mrtvol,
- prohlídku těla a odběr krve nebo jiný obdobný úkon, odběr biologického materiálu.

Na druhou stranu v případě neopakovatelných úkonů hovoříme o úkonech, které se vztahují k řízení před soudem. Jedná se o úkony, které by před soudem nebylo možno provést a řadíme sem například:

- výslech svědka, osoby mladší 15 let, dále také výslech osoby, která umírá, její život je vážně ohrožen, osoba je ve velmi vysokém věku nebo vážně nemocná, odjíždí na dlouhodobý pobyt do zahraničí a podobně,
- výslech znalce, tento je však sporný, neboť znalec je ve většině případů vyslýchán až ve fázi, kdy už zpracoval znalecký posudek.⁵

Před zahájením trestního stíhání je možné vyhledávat prameny důkazů, o kterých se sepisuje úřední záznam o podaných vysvětleních, jenž je následně možno přečíst v rámci hlavního líčení před soudem, dá-li k tomu obžalovaný či státní zástupce souhlas.⁶

Za předmět dokazování považujeme veškeré okolnosti, které jsou důležité pro trestní řízení, jejich demonstrativní výčet nalezneme v § 89 odst. 1 TŘ⁷, který uvádí, že v trestním stíhání je v nezbytném rozsahu třeba dokazovat zejména:

- zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin,
- zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek,

---

⁵ Nedokladné a neopakovatelné úkony [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <<https://www.policie.cz/clanek/neodkladne-a-neopakovatelné-ukony.aspx>>.

⁶ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 57.

⁷ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 232.

- podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu,
- podstatné okolnosti k posouzení osobních, rodinných, majetkových a jiných poměrů obviněného,
- podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení,
- okolnosti, které vedly k trestné činnosti nebo umožnily její spáchání.⁸

Za rozsah dokazování považujeme okruh důkazů, které je třeba provést k realizaci předmětu dokazování a které jsou důležité pro trestní řízení. Důležitost jednotlivých okolností samozřejmě záleží na každém konkrétním případě, což je příčinou pouze demonstrativního výčtu takových okolností, který se přizpůsobuje konkrétní věci, a především konkrétnímu stádiu či formě trestního řízení. Obecně nauka procesního práva stanovuje okolnosti, které jsou z pravidla předmětem dokazování vždy, např. znaky trestného činu. Limit dokazování je stanoven pravidlem, že orgán činný v trestním řízení se zabývá pouze takovými okolnostmi, které mají pro objasnění věci význam, jinými by se tedy orgán zabývat neměl.⁹

Obecně platí, že výsledkem dokazování musí být důkazy o vině či nevině pachatele. Pouhé podezření není dostatečným podnětem pro vyslovení viny, na základě zásady trestního práva procesního „*in dubio pro reo*“, neboli v pochybnostech ve prospěch obviněného. Pouhé doznání obviněného rovněž není dostačující pro rozhodnutí ve věci a orgány činné v trestním řízení musí všechny okolnosti věci prověřit a prokázat, tedy vyhledat a zajistit důkazy potřebné pro rozhodnutí. Jedině tak jsou zajištěny základní zásady trestního řízení – zásada vyhledávací, oficiality a zjištění stavu bez důvodných pochybností.¹⁰

Vzhledem k četným nepravdivým doznáním osob obviněných ze spáchání trestného činu, je povinností OČTŘ všechny skutečnosti prověřit a prokázat. Tím má být zabráněno odsouzení osoby, jejíž doznání je pouze prostředkem pro zmatení OČTŘ, například za účelem ochrany osoby blízké. Je tedy úřední povinností OČTŘ pečlivě vyhledat, a především zajistit všechny důkazy, o kterých není důvodných pochyb a které jsou důležité pro rozhodnutí ve věci samé.¹¹

⁸ § 89 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁹ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 232.

¹⁰ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 58.

¹¹ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 58.

Na druhé straně ale existují takové okolnosti, které nemusí být předmětem dokazování, a to i přesto, že jsou důležitými podklady pro rozhodnutí v řízení. Mezi takovéto okolnosti patří zejména:

- takové obecně známé poznatky a skutečnosti (tzv. notoriety), které se považují za pravdivé a prokázané, pokud není důvodné pochybnosti o jejich správnosti;
- právní předpisy uveřejněné, nebo registrované ve Sbírce zákonů, tedy konkrétně ve Sbírce mezinárodních smluv. OČTŘ se tedy s právními normami neseznamuje v rámci trestního řízení prostřednictvím dokazování, ale předpokládá se, že dané právní normy zná;
- skutečnosti o kterých již bylo jednou rozhodnuto takovým způsobem, který je pro trestní řízení závazný, nebo kde je rozhodnutí vyhrazeno jinému orgánu nežli orgánu trestního soudnictví. V tomto případě hovoříme o tzv. prejudiciálních otázkách, které jsou OČTŘ posuzovány samostatně. Pokud ovšem o takové otázce už bylo jednou rozhodnuto jiným soudem, či jiným státním orgánem, jsou OČTŘ nuceni toto rozhodnutí respektovat a neodchylovat se o něj.¹²

V trestním řízení není třeba dokazovat skutečnosti, o nichž bylo rozhodnuto způsobem, který je závazný pro trestní řízení a dále také rozhodnutí vyhrazené jiným orgánům, než OČTŘ (výjimkou je rozhodnutí o vině obviněného).¹³

2.2 Dokazování v přípravném řízení

Proces dokazování probíhá ve všech stádiích trestního řízení, kterými jsou:

- přípravné řízení – mimo stadium prověřování,
- hlavní líčení,
- odvolací řízení.¹⁴

Současná právní úprava zakotvila těžiště dokazování do hlavního líčení, čímž se samozřejmě oslabila roli dokazování v rámci přípravného řízení. Nicméně

---

¹² CHMELÍK, ref. 11, s. 59.

¹³ CHMELÍK, ref. 11, s. 59.

¹⁴ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 392.

i nadále platí, že role dokazování v rámci přípravného řízení je důležitou a neopomenutelnou součástí trestního řízení, když i nadále mají OČTŘ během přípravného řízení zajistit některé důkazy pro řízení před soudem. Můžeme tedy říci, že kvalitní přípravné řízení může mít zcela zásadní dopad na kvalitu hlavního líčení a rozhodnutí o vině a trestu.

Dokazování tedy není prováděné pouze v řízení před soudem, ale i v přípravném řízení má svoji roli, a to především co se vyhledávání a popřípadě i provádění (nedokladných a neopakovatelných) důkazů týče. K vyhledávání či provádění důkazů dochází především z důvodu nutnosti vytvoření podkladu pro rozhodování policejního orgánu a státního zástupce a dále z důvodu zajištění a zachování důkazů pro nadcházející fáze trestního řízení.¹⁵

Rozsah i předmět dokazování jsou odrazem složitosti konkrétního případu, z čehož vyplývá, že u trestných činů s menší společenskou škodlivostí nebude třeba tak rozsáhlého dokazování, jako u trestných činů kvalifikované skutkové podstaty.

Můžeme shrnout, že v přípravném řízení mají být shromážděny důkazy, důkazní prostředky a dále také informace o důkazech existujících, a to tak, aby v řízení před soudem mohla být věc, ve které se řízení vede, na základě těchto skutečností plně objasněna a mohlo být rozhodnuto o vině a trestu, popřípadě o dalších skutečnostech, o kterých je třeba rozhodnout (o ochranných opatřeních, nároku poškozeného na náhradu škody a další).¹⁶

2.2.1 Dokazování ve standardním přípravném řízení

Přípravné řízení je možno rozdělit do dvou na sebe navazujících částí. Konkrétně na část tzv. prověřování, která je započata sepsáním záznamu o zahájení úkonů trestního řízení policejním orgánem, nebo provedením takovýchto úkonů, nelze-li záznam o zahájení úkonů obstarat předem. Cílem fáze prověřování je především objasnění a prověření skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin¹⁷ a následné zahájení trestního stíhání proti konkrétní osobě, je-li k tomu v rámci přípravného řízení shledán důvod.

---

¹⁵ CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-348-5. s. 300.

¹⁶ ŠÁMAL, Pavel. Přípravné řízení trestní. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 8071797413. s. 338

¹⁷ Trestní řízení [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/trestni-řízení.aspx>

Provádění prověřovacích úkonů spadá především do pravomoci policejního orgánu (§ 12 odst. 2 TrŘ) nad jehož činností je vykonáván dozor státním zástupcem. Aby bylo možné důkazy zajištěné v rámci přípravného řízení provést, je nutné, aby o takových důkazech byl sepsán protokol dle § 55 a násl. TrŘ, který je stěžejní pro provádění důkazů v dalších stádiích trestního řízení. Pokud není o úkonu sepsán protokol, je místo něj sepsán úřední záznam (např. záznam o vysvětlení, který není neopakovatelným, ani neodkladným úkonem), který nemá povahu důkazu v rámci řízení před soudem.¹⁸

Některé důkazní prostředky jsou prováděny pouze v přípravném řízení, v řízení před soudem se důkaz provede přečtením protokolu sepsaného během přípravného řízení. Povahu takovýchto důkazních prostředků mají například prvotní úkony prováděné ve fázi prověřování, jako např. ohledání místa činu, věci atd. Dále sem také spadají úkony, jejichž provedení před soudem by bylo možné realizovat pouze se značnými obtížemi. V druhém případě se jedná především o rekognici, prověrku na místě, vyšetřovací pokus, rekonstrukci a další.¹⁹

Okruh úkonů, které je policejní orgán oprávněn v rámci prověřování provádět je demonstrativně vyjádřen v § 158 odst. 3 TrŘ a spadá do něj především:

- „a) vyžadovat vysvětlení od fyzických a právnických osob a státních orgánů,*
- b) vyžadovat odborné vyjádření od příslušných orgánů, a je-li toho pro posouzení věci třeba, též znalecké posudky,*
- c) obstarávat potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,*
- d) provádět ohledání věci a místa činu,*
- e) vyžadovat za podmínek uvedených v § 114 provedení zkoušky krve nebo jiného podobného úkonu, včetně odběru potřebného biologického materiálu,*
- f) pořizovat zvukové a obrazové záznamy osob, za podmínek stanovených v § 114 snímat daktyloskopické otisky, provádět osobou téhož pohlaví nebo lékařem prohlídku těla a jeho zevní měření, jestliže je to nutné ke zjištění totožnosti osoby nebo ke zjištění a zachycení stop nebo následků činu,*
- g) za podmínek stanovených v § 76 zadržet podezřelou osobu,*
- h) za podmínek stanovených v § 78 až 81 činit rozhodnutí a opatření v těchto ustanoveních naznačená,*

---

¹⁸ MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel. Kurs trestního práva: trestní právo procesní. 3. přeprac. A dopl. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, xlix, IBSN 9788071795728. s. 373.

¹⁹ MUSIL, ref. 18, s. 608.

*i) způsobem uvedeným v hlavě čtvrté provádět neodkladné nebo neopakovatelné úkony, pokud podle tohoto zákona jejich provedení nepatří do výlučné pravomoci jiného orgánu činného v trestním řízení.*²⁰

Policejní orgán může také využít operativně pátracích prostředků, kterými jsou např. předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta.²¹

Druhým stádiem přípravného řízení, která může přímo navazovat na fázi prověřovací (pokud je shledán důvod pro zahájení trestního stíhání, tedy pokud zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že byl spáchán trestný čin) je tzv. fáze vyšetřování o které platí, že nastává až po zahájení trestního stíhání. Trestní stíhání může být zahájeno trojím způsobem, a to:

- vydáním usnesení o zahájení trestního stíhání (v některých případech je k tomuto úkonu nutný souhlas poškozené osoby a bez toho souhlasu není možné trestní stíhání zahájit),
- doručením opisu usnesení o zahájení trestního stíhání obhájci uprchlého, proti němuž se trestní řízení vede (§ 303 TrŘ),
- podáním návrhu na potrestání soudu v rámci zkráceného přípravného řízení.²²

Prověřování není nutné v takových případech, kdy je již z trestního oznámení či jiného podnětu poskytnutého policejnímu orgánu jasné, že se trestný čin opravdu stal a že jej spáchala konkrétní osoba, proti které může být zahájeno trestní stíhání. Dále také pokud se ve věci vede zkrácené přípravné řízení.

Došlo-li k zahájení trestního stíhání je také pevně stanoven předmět trestního řízení, což znamená, že veškeré důkazy musí směřovat proti skutku, který je obsažen v usnesení o zahájení trestního stíhání. Trestní stíhání se vždy vede proti konkrétní osobě, která se v této fázi trestního řízení nazývá obviněným (§ 32 TrŘ), s čímž souvisí také úkony, které je možno v rámci dokazování provádět.

Typickým důkazním prostředkem, který může směřovat pouze proti osobě obviněné je výslech obviněného. Obviněnému, případně jeho obhájci, musí být umožněno, aby se mohl účastnit a vyjadřovat se k úkonům, které směřují proti osobě obviněného, stejně tak k dalším úkonům (např. výslechu svědka) na základě § 165 odst. 1, který uvádí: „*Policejní orgán může připustit účast obviněného na*

---

²⁰ § 158 odst. 3 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²¹ MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel. Kurs trestního práva: trestní právo procesní. 3. přeprac. A dopl. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, xlix, IBSN 9788071795728. s. 575.

²² § 314b odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

vyšetřovacích úkonech a umožnit mu klást otázky vyslýchaným svědkům. Zejména tak postupuje, jestliže obviněný nemá obhájce a spočívá-li úkon ve výslechu svědka, který má právo odepřít výpověď.“²³

Můžeme shrnout, že ve standardním přípravném řízení musí být vyhledány a provedeny všechny potřebné důkazy, zejména pak ty, které mají povahu neodkladných a neopakovatelných úkonů. Omezení týkající se provádění výslechů svědků nalezneme zakotveny v § 164 odst. 1 TrŘ.²⁴ Zároveň lze říci, že rozsah dokazování bude oproti rozsahu dokazování v rámci rozšířeného přípravného řízení značně omezen.²⁵

2.2.2 Dokazování v rozšířeném přípravném řízení

K užití rozšířeného přípravného řízení dochází v řízeních o trestních činech, k jejichž řešení je v prvním stupni příslušný krajský soud. Jedná se o trestné činy, které jsou taxativně vyjmenovány v § 17 TrŘ.²⁶

„Krajský soud koná v prvním stupni řízení o trestných činech, pokud na ně zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož dolní hranice činí nejméně pět let, nebo pokud za ně lze uložit výjimečný trest.“²⁷

V rámci rozšířeného přípravného řízení provádí policejní orgán dokazování v rozsahu, který je nezbytný pro podání obžaloby, nebo případně pro jiné rozhodnutí státního zástupce (postoupení věci jinému orgánu, zastavení trestního stíhání, přerušování trestního stíhání, podmíněné zastavení trestního stíhání, schválení narovnání). Pro rozšířené přípravné řízení neplatí omezující podmínky týkající se výslechu svědků plynoucí z § 164 odst.1 věta třetí a čtvrtá TrŘ. To znamená, že policejní orgán, případně státní zástupce (vykonává-li vyšetřování) může svědky vyslýchat bez omezení a následně může přečíst protokoly o jejich výpovědi před soudem, a to za podmínek stanovených v § 211 odst. 1 až 4 TrŘ. V případě nesplnění těchto podmínek, mohou být protokoly o svědeckých výpovědích pouze předestřeny, tím ale ztrácí možnost být podkladem pro výrok o vině obviněného.²⁸

²³ § 165 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²⁴ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 392.

²⁵ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 392.

²⁶ CHMELÍK, ref. 25, s. 392.

²⁷ § 17 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

²⁸ VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 9788074003219.s. 226.

Rozsah prováděných důkazů v rámci rozšířeného přípravného řízení vychází z právní kvalifikace skutku, pro který je obviněn v době provádění důkazů stíhán.²⁹

2.2.3 Dokazování ve zkráceném přípravném řízení

Zkrácené přípravné řízení se koná v případě, že byl spáchán takový trestný čin, o kterém bude v prvním stupni rozhodovat okresní soud. Jedná se o trestné činy, za jejichž spáchání je zákonem stanovený trest odnětí svobody s horní hranicí nepřesahující pět let.³⁰

Obecně se také zkrácené přípravné řízení povede za předpokladu, že byla osoba páchající trestný čin přistižena při činu, či bezprostředně poté. Pachatel může být takto přistižen při činu přímo OČTŘ, nebo kteroukoliv jinou osobou (může se jednat i o poškozeného). Dále se obecně předpokládá, že v případech, v nichž bude vedeno zkrácené přípravné řízení bude možné pachatele trestného činu postavit před soud ve lhůtě ne delší než dva týdny od sdělení podezření osobě podezřelé ze spáchání trestného činu.³¹

Již ze slova „zkrácené“ může být patrné, že míra dokazování bude oproti standardnímu a rozšířenému přípravnému řízení okleštěna. Předmětem dokazování budou především skutečnosti podmiňující použití této formy přípravného řízení.³² Během zkráceného přípravného řízení jsou orgány konající zkrácené přípravné řízení v rámci dokazování oprávněny provádět úkony podle hlavy deváté TrŘ (úkony před zahájením trestního stíhání), případně úkony podle hlavy čtvrté TrŘ, jsou-li prováděny neodkladné a neopakovatelné úkony.³³

V tomto případě je trestní řízení zahájeno sdělením podezření o spáchání přečinu, který je spatřován ve skutku, pro který se vede zkrácené přípravné řízení (i zde ale musí nejprve dojít k zahájení úkonů trestního řízení a případnému provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů).³⁴

Cílem dokazování ve zkráceném přípravném řízení je především prokázat spáchání skutku, osobu podezřelého, výši škody, rozhodné okolnosti případu, na

---

²⁹ VANTUCH, ref. 28, s. 226.

³⁰ § 179a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³¹ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 73.

³² CHMELÍK, ref. 31, s. 73.

³³ CHMELÍK, ref. 31, s. 74.

³⁴ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 74.

jejichž základě bude státnímu zástupci umožněno podat návrh na potrestání soudem. Podáním návrhu na potrestání se přípravné řízení končí a přechází se k dalšímu stádiu řízení – k řízení před soudem.³⁵

2.2.4 Dokazování v řízení před soudem

Provádět dokazování před soudem je možné pouze v případech, kdy byla podána obžaloba, návrh na potrestání, nebo návrh na schválení o vině a trestu. Na základě zásady obžalovací uvedené v § 2 odst. 8 TrŘ, je k těmto podáním vždy oprávněn pouze státní zástupce.

„Trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu (dále jen „dohoda o vině a trestu“), které podává státní zástupce. Veřejnou žalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce.“³⁶

2.2.4.1 Dokazování při předběžném projednání obžaloby

V rámci předběžného projednání obžaloby dochází k provádění důkazů, kterou jsou k tomu, aby mohlo být posouzeno, zda je obžaloba důvodná a především věcně správná. Důvodnost obžaloby je odrazem výsledků přípravného řízení, které jsou základem pro podání obžaloby a následného projednání věci před soudem v rámci hlavního líčení.³⁷

Podanou obžalobou se nejprve zaobírá předseda senátu, který má ve věci rozhodnout. Předseda senátu rozhodne, zda je nutno obžalobu předběžně projednat v rámci celého senátu, nebo zda je možné ve věci rovnou nařídit hlavní líčení. Soud tedy přezkoumává, zda v předchozí fázi trestního stíhání byl shromážděn dostatek podkladů pro pokračování trestního řízení před soudem (v podstatě se přezkoumává spolehlivost obžaloby). Je možné, aby předseda senátu uskutečňoval výsledky obviněných osob a vyžádal si případná vysvětlení týkající se otázek, o jejichž obsahu se soud nemůže utvrdit přímo ze spisu. K výsledku svědka dochází pouze ve výjimečných situacích, a to pouze v nutném rozsahu.³⁸

---

³⁵ CHMELÍK, ref. 34, s. 74.

³⁶ § 2 odst. 8 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

³⁷ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 241.

³⁸ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 74.

Účelem předběžného projednání obžaloby je zhodnotit, zda přípravné řízení proběhlo dle příslušných ustanovení trestního řádu a zda byly objasněny skutečnosti, které jsou nezbytné pro vedení hlavního líčení, případně pro podání trestního příkazu. Hodnotí se tedy, jak byly opatřeny důkazy v rámci přípravného řízení (zda byly opatřeny dle postupů stanovených trestním řádem) a posuzuje se jejich soulad s obžalobou.³⁹

2.2.4.2 Dokazování v hlavním líčení

V rámci hlavního líčení je dokazování prováděno v největším rozsahu. Lze říci, že hlavní líčení je těžištěm dokazování, kdy dokazování v této fázi trestního řízení spočívá především v provádění a následném hodnocení důkazů (na základě zásady volného hodnocení důkazů), které byly získány a zajištěny v rámci přípravného řízení.⁴⁰

Soud, který je v rámci hlavního líčení pravomocný rozhodnout ve věci samé nejprve přezkoumá obžalobu, ve které je popsáno, o jakém trestném činu má být v řízení rozhodnuto a jaká osoba (případně osoby) měla tento čin spáchat. O tom si soud vytvoří vlastní představu prostřednictvím zásady volného hodnocení důkazů provedených před soudem.⁴¹

„Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.“⁴²

Během provádění důkazů v rámci hlavního líčení je stranám řízení poskytnuta možnost součinnosti a strany také mohou důkazy soudu navrhnout a s jeho svolením je před soudem provádět.⁴³

Hlavní líčení je zahájeno předsedou senátu, který mimo jiné řídí a provádí dokazování, provedení důkazů však může přenechat jinému členovi senátu a výjimečně také státnímu zástupci, a to za podmínek stanovených v § 180 odst. 3 TrŘ.⁴⁴

---

³⁹ CHMELÍK, ref. 38, s. 74.

⁴⁰ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 241.

⁴¹ CHMELÍK, ref. 38, s. 76.

⁴² § 2 odst. 6 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴³ § 215 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴⁴ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 76.

Také pořadí provádění důkazů závisí na vůli předsedy senátu, stejně tak způsob výslechu spoluobžalovaných. Vždy však musí oběma stranám řízení udělit možnost vyjádřit se k prováděným důkazům. Následně strany vybízí k návrhům na doplnění dokazování. Po přečtení obžaloby (a případném vyjádření poškozeného) je zahájeno dokazování výslechem obžalovaného, který nemá povinnost se k věci vyjadřovat a k výpovědi týkající se obžaloby nesmí být nikterak nucen.⁴⁵ Nicméně je jedním z jeho oprávnění přiznaných trestním řádem (dle § 33 odst. 1 TrŘ) se vyjádřit ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a dále také k důkazům o nich. Dále je oprávněn uvádět a navrhopvat provedení důkazů, které budou sloužit k jeho obhajobě, činit návrhy a podávat žádosti o opravné prostředky.⁴⁶

Pokud obžalovaný již vypovídal a není přítomen hlavnímu líčení, odmítne vypovídat, nebo pokud existuje zjevný rozpor předchozí výpovědi a výpovědi, kterou poskytnul v rámci hlavního líčení, je přečten protokol o předchozí výpovědi. V tomto případě je třeba, aby předseda senátu obžalovaného upozornil na rozporuplnost jeho výpovědi a dotázal se obžalovaného v čem tkví příčina tohoto rozporu.⁴⁷

Předseda senátu dále rozhoduje o námitkách stran řízení proti způsobu, kterým se provádí úkony v rámci hlavního líčení (tyto námitky se většinou týkají právě provádění důkazů).⁴⁸

Dalšími důkazy prováděnými v řízení před soudem mohou být výsledky svědků a znalců. Místo výslechu svědka je umožněno, aby byl přečten protokol o jeho výpovědi, a to za předpokladu, že soud neshledává výslech v rámci hlavního líčení za nutný a byl k tomu vysloven souhlas ze strany státního zástupce a obžalovaného. Pokud se obžalovaný bez řádné omluvy neúčastní hlavního líčení, jeho souhlas se nevyžaduje.⁴⁹

Také místo výslechu znalce je možné pouze přečíst protokol o výpovědi, nebo znalcem vypracovaný posudek, a to za předpokladu, že byl znalec o takové skutečnosti poučen, neexistují důvodné pochybnosti o správnosti posudku a byl vysloven souhlas státního zástupce i obžalovaného.⁵⁰

---

⁴⁵ CHMELÍK, ref. 44, s. 76

⁴⁶ § 33 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴⁷ § 207 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁴⁸ CHMELÍK, ref. 44, s. 76

⁴⁹ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 242.

⁵⁰ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 77.

Další skupinou důkazů prováděných před soudem jsou důkazy věcné. Patří sem především znalecké posudky, zprávy státních orgánů a všechny další listiny, které budou v rámci hlavního líčení přečteny a stranám bude umožněno do nich nahlédnout (případně se umožňuje nahlédnout také svědkům či znalcům).

Znalecký posudek můžeme definovat jako „*prostředek pro vyjádření odborných závěrů o skutečnostech, které měl znalec objasnit.*“⁵¹ Můžeme tedy říci, že cílem znaleckého posudku je odborně posoudit konkrétní skutečnosti a tím poskytnout osobám, či orgánům, které tyto odborné znalosti nemají, objasnění těchto konkrétních skutečností.⁵²

Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech v § 28 definuje náležitosti znaleckého posudku, mezi nimi lze jmenovat zadání, výčet podkladů, nález, posudek či znaleckou doložku. Znalecký posudek lze podat dle § 27 v listinné podobě, se souhlasem zadavatele v elektronické podobě nebo je připuštěna možnost jej podat ústně do protokolu. Vykonávat znaleckou činnost může dle zákona znalec, znalecká kancelář a znalecký ústav, jejich oprávnění vzniká, po splnění všech zákonných podmínek, zápisem do seznamu znalců.⁵³

Znalecký posudek je třeba odlišit od tzv. odborného vyjádření. § 105 odst. 1 TrŘ, uvádí že, je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Pokud by pro složitost řešené otázky, nebyl takový postup dostatečný, přibere orgán činný v trestním řízení (řízení před soudem předseda senátu) znalce, a to formou opatření. OČTŘ je mimo jiné povinen, vyžádat si odborné vyjádření, či přibrat znalce i v případě, že sám má o dané skutečnosti odborné znalosti. Na otázky, v jakých případech bude třeba znalce přibrat a kdy naopak nikoliv nám poměrně široce odpovídá judikatura.⁵⁴

Trestní řád stanovuje, ve kterých případech je nutné, aby byl znalec přibrán vždy. Jedná-li se o prohlídku a pitvu mrtvoly (zde musí být přítomni dva znalci) a o vyšetření duševního stavu obviněného, musí být vždy přibrán znalec z oboru psychiatrie. Dále je nutné ustanovit dva znalce, pokud je obviněným osoba

---

⁵¹ DÖRFL, Luboš. Zákon o znalcích a tlumočnících: komentář. Praha: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-148-2. s. 48.

⁵² ŠEVČÍK, Petr a Ladislav ULLRICH. Znalecké právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-539-8.

⁵³ Zákon č. 254/2019 Sb. o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.

⁵⁴ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 432.

mladistvá. V tomto případě se bude jednat o jednoho znalce z oboru zdravotnictví se specializací na dětskou psychiatrii a druhým znalcem může být buď také znalec z oboru zdravotnictví, nebo pedagogiky se specializací na dětskou psychologii. V dalších případech je přibrání znalce fakultativním úkonem.⁵⁵

Jedním ze základních rozdílů mezi odborným vyjádřením a znaleckým posudkem je právní povaha těchto důkazních prostředků – odborné vyjádření se považuje za důkaz listinný (což znamená, že v řízení před soudem dojde pouze k jeho přečtení a osoba, která odborné vyjádření zpracovala, nebude vyslechnuta).

Důkaz znaleckým posudkem se provádí bezprostředně před soudem, v rámci hlavního líčení. Znalec se k provedení tohoto úkonu předvolá stejným způsobem, kterým se předvolávají svědci. Předvolaný znalec musí být poučen o následcích nedostavení se k provedení znaleckého posudku, o následcích krivé výpovědi a o následcích zpracování nepravdivého posudku, učinil-li tak schválně. Dále musí oznámit svoji případnou podjatost. V případě písemného znaleckého posudku dle § 108 odst. 1 přitom postačuje, když se na něj znalec během svého výsledku odkáže.⁵⁶ NS k tomuto uvádí: „*V řízení před soudem toto ustanovení však nelze chápat izolovaně a je nutno jej vykládat v návaznosti na ustanovení § 220 odst. 2 TŘ, podle kterého smí soud při svém rozhodnutí přihlížet jen ke skutečnostem, které byly probrány v hlavním líčení, a opírat se o důkazy, které byly v hlavním líčení provedeny. Samotným vyjádřením znalce, kterým se odvolává na znalecký posudek a jej stvrzuje, ještě není proveden důkaz znaleckým posudkem. Z takového vyjádření není osobám přítomným při hlavním líčení zřejmé, co je obsahem posudku a jaké závěry znalec stvrzuje. Je proto v takovém případě třeba, aby soud vyzval znalce, aby posudek přednesl, popř. není-li to možné, aby byl znalecký posudek přečten.*“⁵⁷

Kromě soudce hrají významnou roli v řízení před soudem v rámci dokazování také strany. Státní zástupce s postavením strany, obžalovaný, obhájce obžalovaného, zákonný zástupce, poškozený, zúčastněná osoba a jejich zmocněnci mohou za předpokladu, že k tomu dá předseda senátu svůj souhlas pokládat otázky vyslychaným osobám.⁵⁸

---

⁵⁵ JELÍNEK, ref. 54, s. 433.

⁵⁶ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 100.

⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.4.2007, sp. zn. 4 Tz 124/2006.

⁵⁸ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 243.

Po výslechu, který byl proveden tímto způsobem má druhá strana nárok pokládat druhé straně otázky týkající se tohoto výslechu.⁵⁹ Pokud po provedení všem důkazů nečinní žádná ze stran návrhy na doplnění dokazování, prohlásí předseda senátu dokazování za ukončené.

Jak již bylo zmíněno, hlavní líčení je těžištěm dokazování a jeho cílem je především rozhodnout o vině a trestu obžalovaného, případně o náhradě škody osobě poškozené spácháním trestného činu.⁶⁰

2.2.4.3 Dokazování ve veřejném a neveřejném zasedání

Jak o veřejném, tak o neveřejném zasedání můžeme prohlásit, že se jedná o formy jednání soudu. Stejně tak jako je tomu v hlavním líčení, i ve veřejném zasedání dochází k dokazování, rozdíl je především v rozsahu dokazování, které je prováděno. V hlavním líčení má dokazování dominantnější roli. Veřejné zasedání slouží především k projednání a rozhodování otázek, které se netýkají viny a trestu, nicméně jsou podobného významu a ve většině případů přímo navazují na hlavní líčení. Pokud jsou ve veřejném zasedání prováděny důkazy, užijí se stejná ustanovení o dokazování v rámci hlavního líčení.⁶¹

Během veřejného zasedání může soud dle § 237 TřŘ přihlížet pouze ke skutečnostem, které jsou předmětem jednání tohoto veřejného zasedání, stejně je tomu i v případě důkazů, které byly provedeny při veřejném zasedání.⁶²

I v tomto případě však dochází (a to ve velmi omezené míře) k provádění důkazů, to však formou čtení protokolů, případně jiných písemností.⁶³

2.2.4.4 Dokazování v odvolacím řízení

Je-li třeba vyvrátit pochybnosti o tom, zda soud prvního stupně správně vyhodnotil skutková zjištění a věc náležitě objasnil, je možno i v této fázi trestního řízení provádět dokazování. Odvolací soud tedy může již provedené důkazy (v rámci řízení před soudem prvního stupně) doplnit o takové důkazy, které

---

⁵⁹ § 215 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶⁰ CHMELÍK, ref. 58, s. 243.

⁶¹ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 81

⁶² § 237 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁶³ § 215 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

považuje za důležité proto, aby mohl rozhodnout o odvolání. Rozsah dokazování je tedy omezen smyslem odvolacího řízení.⁶⁴

Na základě apelačních prvků, které odvolací řízení provází, je odvolacímu soudu umožněno provést důkazy týkající se skutkových zjištění. Soud tedy může důkazy doplnit o ty, které považuje stěžejní pro rozhodnutí v rámci odvolacího řízení, v tomto případě by tvrzení, že v odvolacím řízení neprobíhá dokazování, bylo tvrzením chybným. To by platilo pouze v případě, že by s sebou dokazování neslo obtížnosti s ním spojené. Odvolací soud může mimo jiné přihlížet pouze k těm důkazům, který byly provedeny bezprostředně před odvolacím soudem v rámci veřejného zasedání. Důkazy jsou hodnoceny v návaznosti na již provedené důkazy před soudem prvního stupně (až na důkazy, které odvolací soud provedl znovu).⁶⁵

2.2.4.5 Dokazování v řízení o mimořádných opravných prostředcích

O dovolání může rozhodnout pouze Nejvyšší soud, který rozhoduje ve veřejném zasedání. V tomto případě se důkazy většinou neprovádějí, ale v případě, kdy Nejvyšší soud shledá, že bez dokazování nelze ve věci rozhodnout, mohou být důkazy doplněny i v této fázi trestního řízení.⁶⁶

V případě stížnosti pro porušení zákona je možné, aby předseda senátu Nejvyššího soudu (případně jiný OČTŘ na jeho žádost) provedl potřebná šetření, obdobně se bude také postupovat je-li to nutné při rozhodování o návrhu na povolení obnovy řízení, je-li třeba některou okolnost předem objasnit. Šetření se budou řídit hlavou pátou TrŘ.⁶⁷

---

⁶⁴ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 244.

⁶⁵ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 393.

⁶⁶ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 83.

⁶⁷ CHMELÍK, ref. 66, s. 83.

3 Důkazní prostředek a důkaz v trestním řízení

3.1 Důkazní prostředek

Za důkazní prostředek se považuje zdroj, ze kterého mohou OČTŘ čerpat důkazy. Jejich výčet nalezneme v § 89 odst. 2 TrŘ.⁶⁸

„Za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.“⁶⁹

Jelikož za důkaz můžeme považovat vše, co slouží k objasnění věci, je jasné, že důkazní prostředky jsou zákonem vymezeny pouze demonstrativně, a to především proto, aby bylo možné předejít situacím, kdy by taxativní výčet mohl bránit provedení konkrétního důkazu.⁷⁰

Na druhé straně je ale obtížné představit si důkazní prostředek, který by nebylo možné přiřadit pod ty, které jsou vymezeny zákonem. První věta výše citovaného ustanovení však nemůže být brána zcela doslovně. Existují takové důkazní prostředky, jejichž použití je přímo zákonem zakázáno. Jedná se především o takové důkazní prostředky, jejichž provedení by bylo spojeno s vážnou škodou způsobenou státu, nebo by došlo k ohrožení státem uznávaných zájmů.⁷¹ Důkazní prostředky, které byly získány nezákonným donucením, či hrozbou donucení nesmí být v průběhu trestního řízení použity. To neplatí, jedná-li se o důkaz směřující proti osobě, která sama použila takového donucení či hrozby.⁷²

Například trestní řád ve svém § 99 zmiňuje, že svědek nesmí být vyslechnut o okolnostech, které se týkají utajovaných informací chráněných zvláštním zákonem. Vyslechnut by mohl být pouze v případě, že byl mlčenlivosti v takových věcech zproštěn příslušným orgánem.

---

⁶⁸ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 386

⁶⁹ § 89 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁷⁰ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 84.

⁷¹ JELÍNEK, ref. 68, s. 386.

⁷² CHMELÍK, ref. 70, s. 84.

V současnosti už se důkazní prostředky neváží pouze k § 89 odst. 2 TrŘ. V trestním řádu nalezneme ustanovení o konkrétních důkazních prostředcích, jež mají svou specifickou právní úpravu. Patří sem:

- konfrontace,
- rekognice,
- vyšetřovací pokus,
- rekonstrukce,
- prověrka na místě.

Výše zmíněné důkazní prostředky nebyly vždy součástí trestního řádu. Do doby, než byly v trestním řádu zakotveny se jich užívalo především na základě judikatury a výkladových pravidel. To však umožňovalo různá hodnocení a užití těchto důkazních prostředků, což v některých případech vedlo až k jejich nepoužitelnosti v rámci některých trestních věcí. Až jejich včleněním do trestního řádu došlo ke sjednocení užívání těchto důkazních prostředků.

Můžeme říci, že podobně tomu bylo i v případě zakotvení operativně pátracích prostředků do hlavy deváté trestního řádu. V trestním řádu je mezi § 158c–158e taxativně vymezeno, že za operativně pátrací prostředky považujeme předstíraný převod, sledování osob a věcí a použití agenta, kdy je zákonem přímo stanoveno, že tyto prostředky nesmí sloužit k jinému účelu než k získání skutečností důležitých pro trestní řízení. Operativně pátrací prostředky se užívají pouze ve výjimečných případech, za předpokladu, že účelu nelze dosáhnout jinak, případně pokud by s sebou použití jiného prostředku neslo zřejmé obtíže.⁷³

V rámci odborné veřejnosti existují rozporuplné názory, zda operativně pátrací prostředky mohou být považovány za důkazní prostředky dle právní nauky. V odborných publikacích je mnohdy mezi důkazními prostředky nalezneme zakotveny, jindy nikoliv. Lze se ztotožnit s názorem, který operativně pátrací prostředky do důkazních prostředků skutečně řadí. Jak již bylo výše zmíněno, důkazní prostředek můžeme vnímat jako původ, či zdroj z něhož OČTR čerpá konkrétní obsah důkazu, který následně jakožto předmět důkazů slouží v rámci

---

⁷³ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 84–85.

trestního řízení k rozhodnutí ve věci samé.⁷⁴ Jelikož operativně pátrací prostředky tyto skutečnosti bezpochyby splňují, je možné je za důkazní prostředky považovat.

V zákoně však nenalezneme stanoveno, jakým způsobem (důkazním prostředkem) má být určitá skutečnost dokázána. Lze tedy obecně říci, že je možné užít kteréhokoliv důkazního prostředku k objasnění kterékoliv skutečnosti, která je pro věc důležitá. Pouze ve výjimečných případech zákon stanoví, že ke zjištění určité skutečnosti má být užito konkrétního důkazního prostředku, lépe řečeno stanoví počet důkazních prostředků, kterých je třeba užít. Jako příklad můžeme uvést znalce, který se přibírá ke zjištění příčiny smrti, pokud existuje možnost, že smrt byla způsobena trestným činem.

Nejpoužívanějším důkazním prostředek je bezpochyby výslech, který je možné definovat jako „*získávání významných informací z paměti vyslychaných osob pomocí výpovědi, a to za přísného dodržování zákonem daných práv a povinností vyslychaného a vyslychajícího.*“⁷⁵ Za výpověď je považováno sdělení informací k objasňované události vyslychaným v průběhu výslechu samozřejmě za předpokladu dodržení všech zákonných náležitostí a zákonem předepsaným způsobem.⁷⁶ Vedle výpovědi svědka a obviněného je možné zařadit mezi důkazní prostředky znalecký posudek, odborné vyjádření, ohledání (místa činu, mrtvoly, předmětů, stop, dokumentů, výpočetní techniky, zvířat, prohlídka těla živé osoby) a další.

3.1.1 Zvláštní důkazní prostředky

Jak již bylo naznačeno výše, novela trestního řádu č. 265/2001 Sb. zavedla pět zvláštních způsobů dokazování, které jsou považovány za samostatné důkazní prostředky. Mluvíme o konfrontaci, rekognici, vyšetřovacím pokusu, rekonstrukci a prověrce na místě. Tyto zvláštní způsoby dokazování nalezneme zakotveny i v platném trestním řádu, konkrétně ve třetím oddíle hlavy páté TrŘ mezi § 104a až 104e, který je také považuje za samostatné způsoby dokazování, nebo chceme-li za samostatné trestněprocesní úkony. Zákon také stanoví v jednotlivých ustanoveních procesní podmínky pro provedení těchto důkazních prostředků (stejně jako u jiných důkazních prostředků). Je také důležité zmínit zvláštní důkazní prostředky ve

---

⁷⁴ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 85.

⁷⁵ CHMELÍK, ref. 74, s. 85

⁷⁶ CHMELÍK, ref. 74, s. 85.

spojení s kriminalistikou, které se zabývá organizací, přípravou, taktikou provedení a dokumentací těchto důkazních prostředků.⁷⁷

3.1.1.1 Rekonstrukce

Prvním ze zvláštních důkazních prostředků, který bude v této práci zmíněn je rekonstrukce, na kterou je nahlíženo dvojím pohledem. Jedná se totiž jak o důkazní prostředek, který je zakotven v TrŘ, tak o metodu kriminalisticko praktické činnosti. „K provedení rekonstrukce se přistupuje v případě, jestliže je nutné, aby pro účely trestního řízení byla obnovena situace a okolnosti, za kterých byl spáchán trestný čin, nebo okolnosti, které měly podstatný vliv na prověření výpovědi podezřelého, obviněného, svědka či poškozeného nebo dalších osob, pokud tyto okolnosti nebylo možné získat jinými důkazními prostředky, nebo provedené důkazní prostředky nepostačovaly k objasnění věci.“⁷⁸

Podstata rekonstrukce tkví v obnovení podmínek spáchaného trestného činu, nebo podmínek, které k činu mají podstatný vztah. Na místě činu dochází k obnovení celkové situace, při které se rekonstruuje časová posloupnost a návaznost jednání pachatele (případně dalších osob) na místě činu. Rekonstruují se také způsoby použití předmětů, nástrojů, pomůcek a dalších věcí, které byly použity k posuzovanému jednání. OČTŘ rekonstruovanou situaci přímo pozoruje a vyvozuje z ní důkazní závěry pro své rozhodování. Cílem rekonstrukce je prověřit výpovědi podezřelých, obviněných, spolupachatelů, svědků či poškozených. OČTŘ se tedy zaměřuje na to, do jaké míry jsou pravdivá tvrzení, které byly poskytnuty v rámci výpovědí a o jejichž pravdivosti OČTŘ pochybuje. V rámci celého procesu je samozřejmě možné získat i nové poznatky o skutečnostech důležitých pro trestní řízení.⁷⁹

3.1.1.2 Rekognice

Dalším ze zvláštních způsobů dokazování je rekognice, ke které se přistupuje, je-li pro trestní řízení důležité, aby podezřelý, obviněný, nebo svědek znovu poznal osobu, nebo věc, a tím určil jejich totožnost. Rekognicí se tedy myslí

---

⁷⁷ FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK a Pavel KROULÍK. Některé zvláštní způsoby dokazování [online]. duben 2008 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: http://www.krimi-servis.cz/wp-content/uploads/2008/04/080424-rekonstrukce_5kap.pdf.

⁷⁸ CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 142.

⁷⁹ CHMELÍK, ref. 78, s. 142 – 143.

znovu poznání již dříve vnímaného objektu s cílem jeho ztotožnění. Takto mohou být znovu poznávány osoby (jak živé, tak mrtvé), movité a nemovité věci a také zvířata (také jak živá, tak mrtvá). Objekty, které podléhají rekognici mohou být v rámci rekognice znovu poznávány buď ve skupině s dalšími (podobnými) objekty, nebo samostatně, případně postupným poznáváním, což je typické například u rekognice podle hlasu.⁸⁰

Za klasické druhy rekognice je považována rekognice in natura a dále rekognice podle modelu, čímž se nejčastěji myslí fotografie poznávaného objektu. K rekognici podle modelu se přistupuje většinou až v případě, pokud není možno provést rekognici „in natura“. K provedení rekognice musí být vždy přizvána jedna nezúčastněná osoba, kterou nemůže být jiný obviněný, svědek ani podezřelý a dále také jiný OČTŘ.⁸¹

3.1.1.3 Vyšetřovací pokus

Mezi zvláštní způsoby dokazování patří také tzv. vyšetřovací pokus. *„Vyšetřovací pokus je důkazní prostředek, jímž se v uměle vytvořených nebo obměňovaných podmínkách pozorováním prověřují nebo upřesňují skutečnosti zjištěné v trestním řízení, popřípadě se zjišťují nové skutečnosti důležité pro trestní řízení. Účelem vyšetřovacího pokusu je prověrka existujících nebo získání nových důkazů, prověrka předpokladů o existenci či neexistenci skutečností, jevů, faktů nebo událostí v určitých podmínkách, prověrka způsobu průběhu skutečnosti nebo jevů, anebo zjištění okolností vedoucích ke spáchání trestného činu nebo události.“*⁸²

Vyšetřovacím pokusem se tedy zjišťuje, ověřuje nebo upřesňuje, zda se stala nebo mohla stát určitá skutečnost, nebo naopak se tato skutečnost nestala nebo ani nemohla stát, anebo za jakých podmínek se tato skutečnost stala či nestala. Při realizaci vyšetřovacího pokusu je jakožto kriminalistická metoda využíván kriminalistický experiment, který můžeme definovat jako *„specifickou kriminalistickou metodu, spočívající v pokusném vyvolávání a zkoumání*

---

⁸⁰ CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 138.

⁸¹ CHMELÍK, ref. 80, s. 138.

⁸² FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK a Pavel KROULÍK. Některé zvláštní způsoby dokazování – vyšetřovací pokus [online]. 26. Duben 2008 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=105>.

*analogických jevů, událostí a činností v uměle vytvořených a cílevědomě neměnných podmínkách.*⁸³

Objektem vyšetřovacího pokusu jsou jednotlivé okolnosti kriminalisticky významné události (kterou může být např. trestný čin) a vyšetřovací pokus musí probíhat za stejných podmínek, za kterých došlo ke skutečnosti, která je předmětem vyšetřovacího pokusu. Ke zjištění jeho výsledků není třeba žádného speciálního zařízení, jelikož tyto výsledky jsou očividné a je možno je pozorovat pouhými smysly. Stejně jako je tomu i u ostatních důkazních prostředků (včetně těch zvláštních) musí i zde být dodrženy veškeré procesní normy. Cílem vyšetřovacího pokusu je prověřit existující důkazy a případně získat důkazy nové, dále pak prověřit verze o možnosti či nemožnosti existence faktů, událostí a jevů v určitých podmínkách a určitým způsobem, mimo jiné také zjistit okolnosti napomáhající spáchání trestného činu.⁸⁴

3.1.1.4 Konfrontace

Další specifickou metodou kriminalistické praxe a zároveň důkazním prostředkem je konfrontace, která spočívá v postavení dvou dříve vyslechnutých osob tváří v tvář, a to za účelem objasnění závažných rozporů v jejich výpovědích, které nelze objasnit jinak.⁸⁵ Podle § 104a odst. 7 k provedení konfrontace dochází především v řízení před soudem. „*Konfrontace se zásadně provádí jen v řízení před soudem; před podáním obžaloby nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu lze konfrontaci provést jen výjimečně, pokud lze očekávat, že její provedení výrazněji přispěje k objasnění věci a stejného cíle nelze dosáhnout jinými prostředky.*“⁸⁶

Pro konfrontaci je typické silné, bezprostřední působení na konfrontované osoby, které vzniká právě tím, že jsou osoby proti sobě postaveny tváří tvář v rámci určité konfliktní situace. Pod tíhou konfrontace může také dojít k situaci, která není pro vyšetřování žádoucí. Osoba, která dosud podávala pravdivé výpovědi může v průběhu konfrontace pod tíhou onoho psychologického působení konfliktní situace zpanikařit a změnit svoji výpověď ve výpověď nepravdivou. Dalším

---

⁸³ CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 147.

⁸⁴ CHMELÍK, ref. 83, s. 147 – 148.

⁸⁵ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4. s. 68.

⁸⁶ § 104a odst. 7 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

rizikem je také možnost sjednocení nepravdivých výpovědí doposud lživě vypovídajících osob. Z těchto důvodů je pro rozhodnutí o provedení konfrontace klíčové, aby toto rozhodnutí bylo podloženo důkladnou analýzou konkrétního případu a také zjištěním, že byly vyčerpány všechny možnosti k vyjasnění vzniklých rozporů. Konfrontaci můžeme vnímat ze dvou hledisek. Nejprve se jedná o konfrontaci, jejíž cílem je dopomoci jednomu z účastníků úkonu překonat chybné vzpomínky a fakta, která zdánlivě zapomenul. Na druhé straně může být cílem konfrontace právě odhalení a následné překonání lživé výpovědi jednoho účastníka úkonu.⁸⁷

Ke konfrontaci může dojít mezi:

- svědky,
- svědky a poškozenými,
- svědky a obviněnými,
- obviněnými a poškozenými,
- obviněnými.⁸⁸

Pokud je totožnost svědka utajena ve smyslu § 55 odst. 2 TrŘ, není možné konfrontaci provést. Osoby mladších 15 let je možné konfrontovat pouze ve výjimečných případech, je-li to nezbytně nutné k objasnění dané věci. V řízení před soudem je výjimečně možné přistoupit ke konfrontaci mladistvého pachatele. Konfrontaci také můžeme odlišit podle toho, kdo dal podnět k jejímu provedení. Tento podnět může podat státní zástupce, kriminalista, svědek, obviněný, či obhájce. Podobně jako již bylo výše zmíněno, i během konfrontace je možné získat nové důkazy, přestože to není jejím hlavním cílem.⁸⁹

3.1.1.5 Prověрка na místě

Posledním ze zvláštních způsobů objasňování trestní věci je prověřka na místě. Při provedení tohoto úkonů vyslechnutá osoba (kterou může být obviněný, podezřelý, či svědek) ukazuje na místa a objekty, které bezprostředně souvisejí s vyšetřovaným trestným činem a popisuje, případně názorně demonstruje určitou činnost, o které před tímto úkonem vypověděla, a to vše za účelem možnosti

---

⁸⁷ KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4. s. 69.

⁸⁸ KONRÁD, ref. 87, s. 70.

⁸⁹ KONRÁD, ref. 87, s. 69 – 70.

porovnání zjištěných skutečností s realitou na místě a získání nových faktů nebo zjištění nových důkazů. Prověrka na místě je vždy vázána ke konkrétnímu místu, o kterém vypovídající osoba vypovídala v trestním řízení. Není ji možné zaměnit s vyšetřovacím pokusem, nebo rekonstrukcí. Na rozdíl od vyšetřovacího pokusu pro prověrku na místě je stěžejní účast osoby, jejíž výpověď má být prověřována. Stejně jako vyšetřovací pokus a rekonstrukce, také prověrku na místě není možné vynutit a osoba, jejíž výpověď se má prověřit nesmí být k tomuto úkonu nucena.⁹⁰

„Prověrka na místě se obvykle provádí na místě spáchání trestného činu, na místě nálezu určité věci, místo uschování listinných a jiných věcných důkazů, může jím být také místo, kde je zapotřebí ověřit výpověď zákonem vyjmenovaných osob, kde je potřebné ověřit slyšitelnost nebo viditelnost apod.“⁹¹

Prověrka na místě se je velmi propojena i s jinými procesními úkony, jako například s vyšetřovacím pokusem a rekonstrukcí. Liší se od nich však tím, že prověrka na místě slouží k ověření výpovědi zákonem vyjmenovaných osob. Prověrka na místě se tedy od jiných procesních úkonů odlišuje svým účelem, který se týká ověření údajů získaných v rámci výpovědi osob přímo na místě.⁹²

Osoby, s nimiž se prověrka provádí, na konkrétním místě předvádějí činnost, o které předtím podaly výpověď. V rámci tohoto úkonu mohou popisovat a ukazovat na místa, věci a činnosti, které souvisejí s jejich výpovědí. Kromě řízení před soudem může k prověrce na místě dojít také během přípravného řízení, a to zejména až po zahájení trestního stíhání. Pokud by k jejímu provedení mělo dojít ještě před zahájením trestního stíhání, bude se na ní pohlížet jako na neodkladný či neopakovatelný úkon, a to samozřejmě za dodržení podmínek pro provádění těchto úkonů.⁹³

Aby byla prověrka na místě úspěšná, je k jejímu provedení samozřejmě také nutná součinnost osoby, se kterou se prověrka na místě provádí. Proto na prvotní poučení zpravidla navazuje vyprávění osoby, kdy je jí umožněno, aby si sama zvolila výchozí místo, ze kterého se má prověrka nadále odvíjet, a tím určuje i další postup prověrky na místě. Osoba se kterou prověrka na místě provádí, má za úkol vysvětlit proč jsou dle jejího názoru místa, která v rámci prověrky označila, významná pro vyšetřování, zároveň je vhodné, aby osoba přímo na místě předvedla

---

⁹⁰ CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 177.

⁹¹ CHMELÍK, ref. 90, s. 177.

⁹² CHMELÍK, ref. 90, s. 177.

⁹³ CHMELÍK, ref. 90, s. 177 – 178.

činnost, kterou vykonala, případně aby předvedla činnost, kterou vykonala osoba jiná. OČTŘ vyhodnocuje informace získané s prověrkou s přihlédnutím k již získaným důkazům, a to zejména s přihlédnutím k předchozí výpovědi osoby, se kterou se prověrka na místě koná. Pokud existují mezi těmito úkony nějaké nesrovnalosti, je nutné, aby byly vyřešeny přímo na místě. Celý průběh prověrky na místě je stejně jako ostatní procesní úkony dokumentován, a to včetně přesunu na místo prověrky.⁹⁴

Kromě těchto zmíněných zvláštních způsobů dokazování, které jsou zakotveny v trestním zákoníku, existují ještě další netradiční způsoby dokazování, které v trestním řádu nenalezneme a jejichž užití je v rámci dokazování sporné. Z těchto netradičních způsobů bude v této práci blíže rozebrána hypnóza, pachové stopy a fyziologické vyšetření.

3.2 Důkaz

Důkazem je přímý poznatek, který je získán provedením důkazního prostředku o předmětu dokazování. Považujeme za ně především informace plynoucí z výpovědí osob, ohledáním, výsledky znaleckého posuzování, informace získané z listin, obrazů a dalších důkazních prostředků. Aby bylo možné dobrat se důkazu, je samozřejmě nutné, aby proběhl proces dokazování. Procesem dokazování se však neurčuje pravdivost důkazu, ani jeho závažnost či důkazní hodnota. Proto, abychom mohli hovořit o důkazu, není stěžejní jeho pravdivost, závažnost, ani důkazní hodnota. Za důkaz se bude považovat i taková skutečnost, které byla získána nezákonným způsobem. Bude se ale jednat o důkaz v trestním řízení nepřijatelný, jehož nebude možno užít.⁹⁵

3.2.1 Rozdělení důkazů

Určité členění důkazů je důležité jak pro aplikační praxi, tak pro právní nauku, a to především z toho důvodu, že na základě členění je možné poukázat na konkrétní vlastnosti důkazů, což slouží k jejich lepšímu pochopení. Za první skupinu můžeme považovat důkazy, které buď konkrétní osobu usvědčují ze

---

⁹⁴ CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 178.

⁹⁵ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 17.

spáchání trestného činu, nebo naopak prokazují, že daná osoba pachatelem trestného činu není. Mluvíme o důkazech usvědčujících a ospravedlňujících. Jak je již z názvů možné dovodit, za usvědčující důkazy jsou považovány ty, které svědčí proti obviněnému a prokazují jeho vinu. Ospravedlňujícími důkazy jsou ty, které svědčí v jeho prospěch a dokazují nevinnu obviněného. Jeden důkaz však může splňovat obě kritéria, tedy může být obviněnému jak ku prospěchu, tak k neprospěchu.⁹⁶

„V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede.“⁹⁷

Dále je možné důkazy členit na důkazy původní a odvozené. Původním důkazem je takový důkaz, který pochází od přímého zdroje (pramene) důkazu. Na druhé straně důkazem odvozením není získán z přímého zdroje (pramene), ale je pouze reprodukcí důkazu původního.

Poslední členění důkazů se týká vztahu k dokazované skutečnosti. Takto dělíme důkazy na přímé a nepřímé. Za přímý se považuje důkaz, který určitou skutečnost přímo vyvrací, či potvrzuje.

Na druhé straně nepřímý (složený) důkaz prokazuje skutečnost jinou, nebo vedlejší, která však odkazuje na skutečnost hlavní. Tyto vedlejší skutečnosti nazýváme indiciemi, jimi vedený důkaz se pak nazývá důkazem z indicií. Lze tedy říci, že nepřímý důkaz objasňuje skutečnost, kterou je třeba dokázat pomocí skutečnosti jiné, která je v nepřímém vztahu vůči skutečnosti dokazované.⁹⁸

Přestože nepřímý důkaz nese svědčí přímo proti, nebo ve prospěch obviněného, jsou pro dokazování v trestním řízení neméně podstatné. Není neobvyklé, že v rámci procesu není přímých důkazů a rozhodnuto tak musí být na základě důkazů nepřímých. I pokud jsou v rámci konkrétního případu k dispozici jak přímé, tak nepřímé důkazy, neznamená to automaticky, že důkazům nepřímým bude přiznána menší hodnota. Bude záležet na okolnostech konkrétního případu, které důkazy budou pro rozhodnutí v dané věci významnější.⁹⁹

---

⁹¹ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 388.

⁹² § 2 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

⁹⁸ CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6. s. 237.

⁹⁹ JELÍNEK, ref. 81, s. 389–390.

Je ale pochopitelné, že dokazování prostřednictvím nepřímých důkazů je složitější než dokazování důkazy přímými.¹⁰⁰ Obecně lze říci, že pouze jedním nepřímým důkazem, nemůže být skutečnost objasněna. Z judikatury vyplývá, že proto, aby mohlo dojít k užití nepřímého důkazu, musí být tento důkaz užit v souvislosti s důkazy jinými.¹⁰¹ Jediný nepřímý důkaz tudíž nemůže být jediným podkladem pro prokázání skutečnosti, která je předmětem dokazování. Musí existovat tzv. ucelený řetězec důkazu, na jehož základě bude možné dokázat skutečnost, která je předmětem dokazování.¹⁰² Tento ucelený řetězec je možné si představit jako skládačku, která je úspěšně dokončena až ve chvíli, kdy jsou všechny její dílky dosazeny na své místo, čímž je možno celou skládačku pochopit.

---

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010-. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3. s. 390.

¹⁰¹ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1098/15.

¹⁰² ÚS: Volné hodnocení nepřímých důkazů v trestním řízení [online]. 18.8.2011 [cit. 2022-02-21]. Dostupné z: <https://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=255315&csum=7e7ad337>.

4 Hypnóza

Hypnóza je prvním z oněch výše zmíněných netradičních způsobů dokazování, jejichž důkazní hodnota je v rámci procesu dokazování sporná, kterému se tato práce podrobněji věnuje.

„Hypnózou se rozumí uměle navozený, změněný stav vědomí vyznačující se zvýšenou sugestibilitou a hyperkoncentrací pozornosti. V teorii se tak hypnóza charakterizuje prostřednictvím zvýšené sugestibility, vztahu závislosti hypnotizovaného na hypnotizérovi a změněného stavu vědomí.“¹⁰³

Můžeme se setkat s názory, které tvrdí, že během hypnózy dochází k většímu využití pravé poloviny lidského mozku, která je velice úzce spojena se zapojením emocí a během hypnózy je racionální myšlení silně ovlivněno emocemi hypnotizovaného jedince. Během hypnózy se hypnotizovaný zcela oddělí sám od sebe a naslouchá pokynům hypnotizéra. Stav hypnózy se projevuje větší mírou náchylnosti k sugescím, myšlenkám, reakcím, zkrátka k tomu, co si hypnotizovaný ve stavu bělosti není schopen vybavit.¹⁰⁴ Příčinou může být například vytěsnění vzpomínek obětí trestného činu v případě posttraumatické stresové poruchy.

Hypnotizovaná osoba po dobu hypnózy dočasně ztrácí kontrolu nad svým tělem, chováním, vnímáním a myšlenkami. Mimo jiné dochází k větší sugestibilitě, než ke které by docházelo v bdělém stavu. Hypnotizovaný je tak schopen vnímat vnější sugesci a na jejich základě jednat, přesto by ale hypnotizovaný neměl akceptovat sugesci, které nejsou v souladu s jeho vnitřním přesvědčením a se kterými nesouhlasí. V současné době je hypnóza po celém světě užívána především k pomoci vypořádání se s úzkostmi, strachy, zlozvyky, depresemi, ztrátě paměti a dalším účelům.¹⁰⁵

4.1 Historie hypnózy

Historie hypnózy sahá až ke kořenům lidstva jako takového. Již ve čtvrtém tisíciletí před naším letopočtem byla hypnóza známá tehdejšímu národu Sumerů. Ve starém Egyptě byla využívána k terapeutickým účelům a považovala se za metodu vyhánění d'ábla, to především z toho důvodu, aby došlo ke zlehčení velkého

---

¹⁰³ CHROMÝ, Jakub. Vyšetřovací hypnóza v trestním řízení? Trestněprávní revue. 2006, č. 7, s. 210.

¹⁰⁴ CHEMLÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 191.

¹⁰⁵ CHEMLÍK, ref. 104, s. 191.

vlivu, který měl kněz jakožto hypnotizér nad hypnotizovaným.¹⁰⁶ Zhypnotizovaný věřící se následně i v bdělém stavu choval podle příkazů hypnotizéra. V Řecku a Římě se toho času nacházela náboženská střediska, do kterých se lidé uchýlovali v případě problémů, které chtěly vyřešit. Hypnóza byla užívána k navození snů, které následně podléhaly podrobné analýze, čímž mělo dojít k odhalení zdroje problému k jeho následnému vyřešení. Také hinduistické vědy se kolem roku 1500 před naším letopočtem obsahovaly hypnotické procedury. Hypnóza se také v historii objevovala v mnoha náboženstvích, voodoo kulturách a šamanismu.¹⁰⁷ V Asii byla a dodnes je užívána autohypnóza indickými jogíny. Jogíni si dokáží vyvolat ztuhnutí svalů a bezbolestnost, což je důvodem, proč je pro ně možné položit se na hřebíky a necítit žádnou bolest. Dodnes je hypnóza spojována s nadpřirozenem. V historii byla hypnóza v rukou kněží a běžné obyvatelstvo o ní nemělo mnoho informací.¹⁰⁸

Inkvizice v době 16. století na nějakou dobu znemožnila rozvoj hypnózy, ale již v 17. století je hypnóza opět zmiňována, a to především v díle „Experimentum mirabile“ napsaným Athanasiusem Kircherem. Postupem času se hypnóza stává ve společnosti stále častějším tématem. Svoje nejslavnější období v historii zažila zřejmě mezi osmdesátými a devadesátými lety 19. století. Její rozsáhlým „boom“ však začátkem 20. století opadl a zájem o hypnózu slábl. V současnosti se ale hypnóze dostává opět pozornosti a je poměrně probíraným tématem.

Hypnóza byla během 1. a 2. světové války užívána k léčení posttraumatických stavů. Následně byla roku 1955 uznána Britskou lékařskou asociací jako právoplatná lékařská metoda a v Americe byla uznána roku 1958. V roce 1960 následně nastal tzv. zlatý věk hypnózy, který začlenil hypnózu do humanistického hnutí v rámci psychologie, jako reakci na tehdejší behaviorismus a determinismus. Výsledkem rozvoje hypnózy došlo především k tomu, že se začala užívat i mimo lékařství, a to například k motivaci, umělecké vizi, potlačování zlovyků atd.¹⁰⁹

---

¹⁰⁶ NOVOTNÝ, Petr. Tajemství hypnózy experimenty s hypnózou a hypnoterapie. Liberec: Dialog, 2004, ISBN 80-86761-21-5, s. 17

¹⁰⁷ MCKENNA, Paul. Svět Hypnózy. Praha: Columbus, 1995, ISBN 80-901727-7-6, s. 11

¹⁰⁸ VRÁBLÍK, Vlastimil. Sugescie, autosugescie a hypnóza. Editace pro podporu poznání v oblasti humánních věd, 1. řada, Uherský Brod: ELTISK s.r.o., 2015, ISBN 978-80-904705-1-4, s. 9

¹⁰⁹ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminálnístika: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 317.

S vývojem hypnózy je možné spojit několik jmen, která její směr a působení ovlivnila. Jako první se podstatu psychózy pokusil objasnit vídeňský lékař Franz Anton Mesmer, který tvrdil, že za hypnózou je skryta jakási tajemná síla, která se ve člověku kupí a pomáhá v jeho léčbě. Tato tajemná síla měla být lékařem přenesena na nemocného jedince pouhým dotekem. Na druhé straně lékař James Braid se přikláněl k fixaci pacienta na určitý předmět, čímž ho přivedl do stavu transu. Studium vědomí a nevědomí a jejich vzájemného propojování, které úzce souvisí s hypnózou se věnoval Milton Erikson, jenž byl během svého života uznáván jako jeden z tehdejších nejvýznamnějších hypnoterapeutů. Podle prof. Bernheima může být hypnóza účinnou pouze za předpokladu, že pacient věří v její účinnost, stejně tak ale musí svou důvěru vložit v lékaře, který na něm hypnózu praktikuje.¹¹⁰

Ve spojení s hypnózou není možné nezmínit Dr. Sigmunda Freuda, který se prvně seznámil s hypnózou během jeho působení v pařížské nemocnici. Z této zkušenosti následně čerpal při svém dalším studiu psychoterapeutických metod. Freudovi se za pomoci hypnózy podařilo nalézt, že pod naším vědomím (které Freud nazývá egem) se skrývá ještě jedna rovina (id), která ovlivňuje naše chování, aniž bychom si toho byli vědomi a toto „podvědomí“ pojímá jako hlavní zdroj psychopatologie.¹¹¹

Během 20. století se o hypnózy kromě lékařů začali zajímat také experimentální psychologové, kteří se snažili pochopit mechanismus hypnózy, spíše než její terapeutický vliv. Během 50. a 60. let 20. století se zjišťovalo, zda a případně proč se lidé liší v akceptaci hypnózy, i dobře připravení studenti podléhali hypnóze více než studenti jiní. V roce 1961 pak byla dvěma psychology A. M. Weitzenhofferem a E.R. Hilgardem navržena tzv. Standfordská stupnice, která udává, jaká je odezva jednotlivce na sugesce a snění v bdělém stavu. Dospěli ale pouze k názoru, který byl veřejnosti v té době již znám. Na základě dosavadních zjištění byly ženy snadněji hypnotizovatelné než muži. Dále však zjistili, že děti mezi 8–12 rokem jsou snadněji hypnotizovatelné než ostatní věkové skupiny.

---

¹¹⁰ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminální psychologie: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 317.

¹¹¹ PORADA, ref. 110, s. 318.

4.2 Základní pojmy (sugestibilita a hypnabilita)

Sugestibilitu je možné popsat jako určitou schopnost psychiky jedince reagovat na sugesci. V rámci sugestivní psychoterapie je jedinec schopen přijímat terapeutovi podněty, na které je díky svému stavu schopen reagovat nekriticky. Samotnou sugesci potom můžeme popsat, jako myšlenkový podnět, gesto, či tvrzení působící na jedince, čímž může ovlivnit jeho postoje, chování, názory a psychické stavy.¹¹²

Hypnabilita je potom schopností psychiky jedince přijímat výše zmíněné sugesci a ty na základě důvěry vybudované mezi hypnotizérem a hypnotizovaným ještě více vystupňovat. Tyto pojmy ale nelze zaměňovat. Jsou jedinci, u kterých bude forma bdělé sugestibility velmi malá, avšak vhodným způsobem bude možné jedince uvést do stavu hluboké hypnózy. Stejně tak v praxi dochází k situacím, kdy osobu s vysokým stupněm sugestibility nebude možné do stavu hluboké hypnózy uvést. Hypnabilitou tedy myslíme schopnost člověka dostat se do hypnózy, což je cesta za vyvoláním hypnotického stavu.¹¹³ V hypnotickém stavu je možné z paměti vyvolat vzpomínky, které naše vědomí vytěsnilo do podvědomí a nevědomí většinou z důvodu jejich bolestivého obsahu. Lze vyvolat i takové vzpomínky, kterým naše vědomí nepřikládalo potřebnou důležitost, a proto je zastínilo vzpomínkami pro něj podstatnějšími.¹¹⁴

Další definice hypnózy uvádí, že hypnóza je „*svérázný stav, k jehož základním a hlavním charakteristikám patří zvýšení sugestibility, změněný stav vědomí, který umožňuje pohlcení sugerovanými zážitky a prožívání změn vnímání, myšlení, emocí, chování a paměti jako subjektivně reálných a mimovolných a selektivní vztah závislosti na hypnotizérovi.*“¹¹⁵ Hypnózu takto definoval profesor Stanislav Kratochvíl, který se jakožto jeden z předních klinických psychologů kromě hypnózy zabývá také psychoterapií a sexuální terapií.

Možnost opětovně si vybavovat vzpomínky je hlavním důvodem proč je v současnosti hypnóza užívána v kriminalistické praxi.

---

¹¹² PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 317.

¹¹³ PORADA, ref. 112, s. 314.

¹¹⁴ ŠRÁMEK, Oldřich, Parapsychologie, 1. vyd, Liberec: Dialog, 2002, (Největší záhady světa; sv. 79), ISBN 80-86218-68-6. st. 127.

¹¹⁵ KRATOCHVÍL, Stanislav. Experimentální hypnóza. Vyd. 2., přeprac. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0679-6. s. 304.

4.3 Podstata hypnózy

Přestože hypnóza je v dnešní době uznávána jak v kriminalistické praxi, tak v medicíně, její podstata není dodnes zcela jasná. Někteří vědci zastávají názor, že pomocí hypnózy dochází v lidském mozku k uvolnění určitých chemických látek – enkefalinů a endorfinů. Tyto chemické látky údajně dokážou změnit náladu, vnímání bolesti a jiných fyzických příznaků. Již výše byla zmíněna teorie, která tvrdí, že v procesu hypnózy dojde k utlumení levé racionální poloviny mozku a dominantní postavení získá strana pravá (spíše emocionální) strana mozku.¹¹⁶

Řecké slovo hypnos znamená spánek. Hypnóza se svými vlastnostmi může spánku podobat, přesto se však o spánek nejedná, je pouze možné pomocí hypnózy fyziologický spánek navodit. Hypnotizovaný tedy skutečně může navenek vypadat, jako by spal, ale zároveň je schopný reagovat na podněty poskytované hypnotizérem. Hypnózu tedy můžeme označit za změněný stav vědomí, při kterém může dojít ke změně poznávací, řídicí a kontrolní složky.¹¹⁷

Abychom mohli hypnózu zcela pochopit, je nutné si vyjasnit některé pojmy. Prvním takovým pojmem je rapport, což je mezilidský vztah vznikající si mezi hypnotizérem a hypnotizovaným.¹¹⁸ Základem pro navození hypnózy je důvěryhodný vztah mezi hypnotizovaným a hypnotizérem, důvěra mezi těmito dvěma osobami je důležitá především proto, aby byl hypnotizovaný během hypnózy v uvolněném stavu, ve kterém mu nedělá problém otevřeně hovořit o věcech, které jeho mysl potlačila, na druhé straně hypnoterapeut poskytuje takové osobě pocit bezpečí a zázemí. Pokud hypnotizovaný hypnotizérovi důvěřuje a otevře se mu, je schopen od něj také přijímat sugesce do svého podvědomí.¹¹⁹

Druhým pojmem, který je třeba objasnit je tzv. disociace. Podle funkční disociace se psychické procesy odehrávají sice současně, ale s relativní nezávislostí.¹²⁰ Hypnózu společně se sugescí je možné zařadit mezi heteroregulační postupy ovlivňující psychofyziologický stav. V rámci hypnózy je možné za pomoci sugesce eliminovat, izolovat, disocializovat a senzibilovat určité funkce našeho mozku. Je tedy možné shrnout, že hypnóza ovlivňuje naše podvědomí, které ví, co

---

¹¹⁶ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 316.

¹¹⁷ PORADA, ref. 116, s. 316.

¹¹⁸ ZÍKA, Jiří. Fenomén hypnóza. Praha: XYZ, 2011. ISBN isbn978-80-7388-512-0. s. 73.

¹¹⁹ TIMUEÁK, Ladislav. Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru: integrativní rámec. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-106-9. s.136.

¹²⁰ KRATOCHVÍL, Stanislav. Experimentální hypnóza. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. Psyché (Grada). ISBN isbn978-80-247-3628-0. s. 219.

je pro nás nejlepší (můžeme jej popsat jako naše „já“).¹²¹ Hypnózu je také možné označit jako stav zvýšené sugestibility, nebo také za parciální spánek, na toto pojetí existují různé, poměrně rozličné teorie.

Hypnózu je možné kategorizovat na:

- lehkou,
- střední,
- hlubokou.

Pro lehkou a střední hypnózu je typický stav, který se projevuje sníženou, někdy až vymizelou spontaneitou, uvolnění svalstva, zavřenýma očima, které je nesnadné (někdy i nemožné otevřít), a to vše během trvajících atypického vztahu mezi hypnotizérem a hypnotizovaným, na základě kterého je hypnotizovaná osoba schopna vnímat pouze hypnotizéra a okolní svět jakoby vymizel. Po ukončení hypnózy buď vůbec nedochází k žádné ztrátě paměti, nebo k ní dochází pouze částečně. Přechod mezi těmito formami hypnózy a bděním stavem je přirozeně plynulý a tyto formy hypnózy jsou po většinu času pro klinické účely zcela dostačující.¹²²

Za hlubokou hypnózu se považuje stav organismu člověka, který je charakterizován výše zmíněným raporem a také změnou vědomí. V rámci této změny chování je možné pomocí nejrůznějších sugescí ovlivnit chování, vnitřní prožívání, věkovou regresi a fyziologické procesy hypnotizované osoby. Mimo to je také možné hypnotizovanému vyvolat halucinace a vštípit sugesci, kterými se může řídit v bdělém stavu. Od lehké a střední hypnózy je možno ji také odlišit tím, že hypnotizovaná osoba může na tento proces zcela zapomenout a po skončení hypnózy si nebýt vědoma toho, že se jí podrobila.¹²³

Mluvíme-li o lehkém stádiu hypnózy spánkového typu, bude se taková hypnóza projevovat především sníženým, zúženým či lehce zastřeným vědomím. Ovládací schopnosti lidského těla jsou utlumeny, stejně tak i reakce na podněty zvenčí. Během lehkého stádia hypnózy spánkového typu nedochází k nevědomému jednání. Subjekt si plně uvědomuje své činy, a to i přes to že mu mohou být sugestivně podsouvány pohyby, které provádí bez vlastní vůle, je následně schopen říci, že si své jednání uvědomuje jako automatické. Jeho jednání se po skončení

---

¹²¹ PORADA, ref. 116, s. 316.

¹²² PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminálnístika: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 316.

¹²³ PORADA, ref. 122, s. 316.

hypnózy ovšem považuje za nevědomé, když se hypnotizovaný vrátí v bdělý stav, čímž myslíme fakt, že o tom, co se s ním během hypnózy dělo a o čem uvažoval mu není známo. Hypnotizovaní obvykle ztrácí schopnost uvažovat o svých psychických procesech a o plánování svého jednání, nejsou schopni si sami sebe uvědomit jako nositele psychických procesů.¹²⁴

4.4 Zneužití hypnózy

Jedním z probíraných případů zneužití hypnózy, který zde můžeme zmínit je tzv. Kodaňský případ. V tomto případě došlo k zneužití hypnózy pro kriminální účel. Hypnotizérem byl vězeň, kterému se podařilo uvést jeho spoluvězně pomocí sugesce do jakéhosi bludného systému, kvůli kterému mu bylo umožněno ovládat spoluvězněho jednání, které však trvalo i po skončení výkonu trestu. Oběť tohoto hypnotického stavu pak následně páchala trestnou činností po propuštění z výkonu trestu, kdy se dopouštěla loupeží. Jelikož hypnotizovaný nebyl nikdy dehypnotizován, nacházel se neustále v tomto transu. Z toho je možné vyvodit, že hypnotizovanému zůstal tento bludný systém, do kterého byl uveden a ten se stal součástí jeho osobnosti. Lze si položit otázku, zda došlo k vytvoření jeho sekundární psychotické osobnosti, která existovala vedle jeho „normálního“ já.¹²⁵

Kodaňský případ ve své knize „*Antisocial or criminal acts and hypnosis: a case study*“ popisuje Paul J. Reiter. Případ byl v roce 1954 projednáván před kodaňským ústředním soudem. Týkal se několika ozbrojených loupeží bank, kdy při jednom z těchto vloupání došlo k vraždě dvou osob, přičemž na základě toho byl Reiter požádán o provedení psychiatrického vyšetření. Při vyšetřování došlo k několika hypnotickým sezením, pomocí nichž se podařilo odhalit, že zločiny byly ve skutečnosti naplánovány zcela jinou osobou, která přiměla obžalovaného k jejich vykonání jeho zhypnotizováním.¹²⁶

Hypnotizovaný se poprvé setkal se svým hypnotizérem ve vězení, kde si odpykával trest za kolaboraci s Němci během války. Jeho spoluvězeň mu sdělil, že ovládá hypnózu a oběť se na základě přátelského stavu, kteří si spoluvězni vytvořili nechala zhypnotizovat. Následně mu jeho spoluvězeň zadával nejrůznější úkoly, které ho izolovali od ostatních vězňů. Hypnotizérovi se podařilo jeho oběť

---

¹²⁴ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminální psychologie: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 316.

¹²⁵ PORADA, ref. 124, s. 316.

¹²⁶ KRATOCHVÍL, Stanislav. Experimentální hypnóza. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3628-0. s. 289.

přesvědčit, že je reinkarnován a musí splnit jistý úkol, aby mohl dosáhnout jogínského stavu. Tímto úkolem mělo být sjednocení Skandinávie, k čemuž bylo třeba vytvoření tajné organizace v Dánsku. Což s sebou samozřejmě mělo nést velkou finanční zátěž. Jelikož hypnotizovaný věřil, že plní nesmírně důležitý úkol, necítil se být vázán běžnou morálkou a měl pocit, že může uskutečňovat vše, co mu umožní získat finanční prostředky pro jeho misi. Příkazy svého hypnotizéra považoval za jakousi nezbytnost, kterou musí splnit a nemá nárok je soudit. Hypnotizérovi se také údajně podařilo přesvědčit jeho oběť, aby se stala vegetariánem a mohl tak sám pro sebe získat jeho denní přídělky masa. Jak je již zmíněno výše, tento neobvyklý vztah pokračoval i po propuštění z výkonu trestu a hypnotizérovi se podařilo jeho oběť přesvědčit k další trestné činnosti. Prikázal své oběti, aby zpečetila své manželství s jistou ženou pohlavním stykem, kterému se ale žena bránila. Poslední trestnou činností, kterou své oběti nakázal byla ozbrojená loupež banky, při které zastřelila dvě osoby.¹²⁷

Oběť byla původně zdravým mužem s průměrnou inteligencí, bez jakýchkoliv duševních chorob. Po několika letech úzkého kontaktu s hypnotizérem se z jeho osobnosti stal jakýsi podivný klinický obraz trpícího schizofrenií. Reiter během svých hypnotických sezení odhalil, že tato psychóza byla oběti postupně navozena hypnotickými postupy. Hypnotizér byl roku 1957 odsouzen za své jednání, ač se k nim nikdy sám nedoznal. Hypnotizovaný byl shledán nezodpovědným za trestná jednání, kterých se dopustil a následně mu bylo nařízeno psychiatrické léčení.¹²⁸

Reiter tak uzavírá případ poznámkou, že hypnóza se může stát nástrojem ke spáchání zločinu. Mnoho autorů poukazuje především právě na ono zvláštní pouto, které vzniká mezi hypnotizérem a hypnotizovaným a může být hlavním důvodem, proč zhypnotizovaný spáchal dané činy. Jiní autoři zastávají názor, že by pachatel mohl činy spáchat pouze na základě návodu a hypnóza by tak v případě neměla mít zásadní význam. Většina autorů se však s Reiterovým pohledem na věc ztotožňuje.¹²⁹

---

¹²⁷ KRATOCHVÍL, Stanislav. Experimentální hypnóza. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2011. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3628-0. s. 289.

¹²⁸ KRATOCHVÍL, ref. 127, s. 289–290.

¹²⁹ KRATOCHVÍL, ref. 127, s. 290.

4.5 Hypnóza jako vyšetřující technika

I v dnešní době je hypnóza řadou lidí považována za mystickou, můžeme říci až šarlatánskou záležitost, která umožňuje člověku dostat se do podvědomí člověka jiného. Z toho důvodu z ní má spoustu jedinců přirozený respekt. Mnoho jedinců se také obává, že by se po hypnóze nemuseli probudit zpět k běžnému životu. I přesto si ale mnoho lidí uvědomuje, že pomocí hypnózy je možné dosáhnout lepšího fyzického i psychického zdraví. Důvodem, proč může být hypnóza některými jedinci vnímána negativně je především neznalost a předsudky. Hypnózu naopak můžeme považovat za výjimečný stav, který je doprovázen zvýšenou sugestibilitou. Používá se jako léčebná metoda při různých zdravotních indispozicích, fobiích, psychických potížích atd. Stejně tak, jak v některých lidech dokáže vyvolat strach u nadpřirozena, lidé, kterým dokázala pomoci na ni nedají dopustit.¹³⁰

Využití hypnózy v kriminalistice se neobejde bez odlišnosti názorů. Užití hypnózy v kriminalistice je v podstatě propojení dvou zcela odlišných (avšak pro vyšetřování zcela nezbytných) oborů – kriminalistiky a psychologie. Její využití je mnoha jedinci kritizováno, jiné jej naopak opěvují. Změna vědomí, která hypnózu provází, je hlavním důvodem využití jejího vlivu v kriminalistice. Mluvíme o tzv. vyšetřovací hypnóze, kdy jejím hlavním cílem je zlepšení paměti, a tím pádem i zlepšení vybavování si paměťových stop, ty vedle stop materiálních řadíme mezi kriminalistické stopy. Paměťové stopy vznikají zprostředkovaně za pomoci lidských smyslů a jsou ovlivněny jedincem, jeho konkrétními vlastnosti, schopností vnímat a následně reprodukovat informace, které byly v určité chvíli nabyty. Paměťové stopy nevznikají ihned, což znamená, že ve většině případů nejdou také okamžitě použít. Jelikož se vždy váží ke konkrétnímu jedinci, stávají se nedostupnými ve chvíli, kdy takový jedinec nechce sdělit obsah jeho paměťových stop a definitivně zanikají v případě jeho smrti.¹³¹

Pro dokazování v rámci trestního řízení je stěžejní především možnost se pomocí hypnózy navrátit do konkrétního děje a celou situaci v podstatě znovu prožít a následně o ní tedy podat co nejlepší výpověď. Jelikož lidský mozek si určité skutečnosti pamatuje spontánně, jsou v naší dlouhodobé paměti zachovány vjemy a zážitky, které si nemusíme plně uvědomovat. Vyšetřovací hypnóza se na první

---

¹³⁰ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 319.

¹³¹ PORADA, ref. 130, s. 318.

pohled může zdát zcela totožnou s hypnózou terapeutickou, přesto mezi nimi ale existují rozdíly, které je třeba zmínit. V rámci terapeutické hypnózy se terapeut (hypnotizér) snaží co možná nejvíce zvýšit šanci na uzdravení pacienta (hypnotizovaného). Cílem terapeuta je vybudovat co nejsilnější vztah s pacientem, který bude fungovat na základě naprosté důvěry mezi těmito osobami a ve výsledku umožní terapeutovi pomoci pacientovi s jeho konkrétními problémy. Na druhé straně cílem vyšetřovací hypnózy je především navrácení zapomenutých vzpomínek a oživení paměti, a to především svědků, kteří určitou událost vnímali svými smysly, ale buď takovou událost ze své paměti podvědomě vytěsnili, nebo na ni zkrátka zapomněli. U vyšetřovací hypnózy je zpravidla přibrána jedna další nezúčastněná osoba, zatímco o hypnózy terapeutické může být přítomný pouze terapeut a jeho pacient.¹³²

Nejen, že je možno během hypnózy si lépe vybavovat paměťové stopy, ale hypnóza také slouží k odblokování paměti a je možné během ní dosáhnout tzv. hypnotické hypermnézie, která umožňuje si lépe zapamatovat dříve odehrané události i se všemi podrobnostmi. U některých jedinců může v rámci hypnózy také dojít k výskytu eidetických obrazů, jedná se o schopnost člověka si velmi věrohodně ve své mysli vytvořit obraz skutečnosti, kterou pozoroval, nebo kterou slyšel.¹³³

Základy vyšetřovací hypnózy byly položeny policejním psychologem Martinem Reiserem, který působil v Los Angeles. Martin vystudoval klinickou psychologii a je autorem řady odborných publikací věnujících se hypnóze. Roku 1975 založil pilotní program, který měl za úkol ověřit, zda je hypnóza v rámci kriminalistické praxe opravdu využitelná. Cílem programu bylo naučit policii užití vyšetřovací hypnózy, a to především z důvodu získání paměťových vzpomínek obětí a svědků, kteří v rámci procesu vypořádání se s konkrétním traumatem některé vzpomínky ze své mysli raději vytěsnili a tím pádem nebyli schopni o nich podat svědeckou výpověď, která by policii usnadnila dopadnout pachatele trestného činu. Během působení celého programu se skutečně ověřila užitečnost vyšetřovací hypnózy. Značná část klíčových poznatků byla získána právě díky vyšetřovací hypnóze, díky které bylo vyřešeno až 16 % případů. Jednalo se především

---

¹³² PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 319–320.

¹³³ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. *Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 195.

o případy, ve kterých policie dosáhla tzv. mrtvého bodu. Po skončení zkušebního programu byla vyšetřovací hypnóza uvedena v běžnou policejní praxi. Během osmdesátých let bylo potvrzeno, že vyšetřovací hypnóza pomohla získat informace důležité pro vyšetřování až v 82 % případů.¹³⁴

Vyšetřovací hypnózu můžeme definovat jako zvláštní vyšetřovací nástroj, jenž je založen na zvýšení vnímavosti, která obsahuje nejrůznější stupně. Cílem jejího užití je obnovit události či jevy, které jsou uloženy hluboko v lidské paměti, a to vše za účelem získání informací potřebných pro zdárné vyšetření konkrétního trestného činu. S velkou mírou zjednodušení je možné říci, že vyšetřovací hypnóza slouží k osvěžení paměti. Užití hypnózy bohužel nemůže zaručit, že svědecká výpověď poskytnutá svědkem, u kterého byla užitá, bude zcela pravdivá. Praxe však ukazuje, že informace pocházející z této vyšetřovací taktiky jsou většinou věrohodné a pro trestní řízení užitečné.¹³⁵

Celý průběh provedení vyšetřovací hypnózy je dokumentován na audiovizuální záznam. V průběhu hypnózy nesmí být užívány sugestivní otázky, stejně tak není možné hypnotizovanému do jeho paměti zanášet informace nové (tento proces se nazývá tzv. kontaminace paměti). Přestože se v praxi vyšetřovací hypnóza jeví jako velice užitečná metoda, je samozřejmě také velkým zásahem do soukromí hypnotizované osoby. Z toho důvodu je během jejího procesu nutno dodržovat předem stanovená pravidla. Ve většině případů je možné ji provést pouze osobou s platným osvědčením a o celém průběhu je vypracován podrobný protokol.¹³⁶ Důkazní hodnota hypnózy je popsána v kapitole 4.6.

4.5.1 Kognitivní interview

Mluvíme-li o vyšetřovací hypnóze, je nutné také zmínit tzv. kognitivní interview. Jedná se o zvláštní postup užívaný při výslechu, který si můžeme představit jako článek, který od sebe odděluje vyšetřovací hypnózu s běžným výslechem. Cílem kognitivního interview je vést výslech takovým způsobem, kterým je maximálně podporována paměť vyslychané osoby. Užívá se především tam, kde je výslech považován za nejdůležitější zdroj skutečností, které je třeba zjistit k objasnění konkrétního případu. V těchto případech většinou nejsou

---

¹³⁴ CHROMÝ, Jakub. Vyšetřovací hypnóza v trestním řízení? Trestněprávní revue. 2006, č. 7, s. 210.

¹³⁵ CHROMÝ, ref. 134.

¹³⁶ CHROMÝ, ref. 134.

dostupná jiná vodítka, ani stopy, případně stopy k vyřešení případu existují, není jich však možno užít v řízení před soudem. Můžeme říci, že se povětšinou bude jednat o případy související se znásilněním, únosem, zajiť rukojmích atd., tedy o případy, pro které je co nejpřesnější svědecký výpověď zcela zásadní pro dopadení pachatele trestného činu.¹³⁷

V praxi nalezneme využití kognitivního interview ve dvou podobách, a to v podobě základní a rozšířené. Základní kognitivní interview se skládá ze čtyř kroků:

- prvním krokem je tzv. prožitkový návrat do původní situace vnímání. V tomto případě dostane vyslýchaný před zahájením výslechu pokyn, aby se ve svých myšlenkách pokusil vrátit zpět do situace, o které má podat výpověď. V rámci toho se po něm vyžaduje, aby si vybavil prostor, okolí, počasí, pachy a další vjemy, které vnímal svými smysli (vlastní myšlenky, nálady atd.);
- v rámci druhého kroku má dojít ke sdělení všech obsahů, které si vyslýchaný je schopen vybavit. Požaduje se po něm, aby vypověděl i o těch co možná nejmenších detailech dané události, které může on sám považovat za nepodstatné, avšak právě tyto detaily mohou mít mnohdy stěžejní dopad na celé vyšetřování. Tento krok umožňuje osobě podávající výpověď si lépe rozpomenout na konkrétní detaily;
- ve třetím kroku je vyslýchaný požádán, aby nejprve vypověděl o těch skutečnostech, které v jeho paměti zanechaly nejhlubší paměťovou stopu. Začne tedy vypovídat o tom, co je z jeho pohledu v daném případě nejpodstatnější. Následně je vyzván, aby zbytek výpovědi dokončil dle své libosti, což znamená, že jednotlivé okolnosti na sebe nemusí časově navazovat. Tímto postupem dochází ke zvýšení množství produkováných detailů a zároveň téměř zaniká riziko „poničení“ konkrétní myšlenky (což nazýváme tzv. vzpomínkovým klamem);
- posledním krokem je tzv. změna perspektivy, kdy je vyslýchaný vyzván, aby si situaci, o které hodlá vypovídat zkusil představit zpoza jiné osoby, nejčastěji z pozice podezřelého, oběti, jiného očitého svědka atd. Tento

---

¹³⁷ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 196.

úkon podporuje vyvolání vzpomínek i na takové detaily, které jsou uloženy hluboko v naší paměti.¹³⁸

Můžeme říci, že rozdíl mezi kognitivním interview a vyšetřovací hypnózou není nikterak zásadní. Oba výše popsané způsoby výslechu se prokazují jako efektivnější než standardní výslech tak, jak ho známe. S přihlédnutím k tomu, že uplatnění kognitivního interview v praxi s sebou nenese úskalí, která dopadají na využití vyšetřovací hypnózy (myslíme především právní, etické a psychologické hledisko), můžeme kognitivní interview považovat za institut, kterým je možno vyšetřovací hypnózu kvalitně nahradit.¹³⁹

4.6 Důkazní hodnota hypnózy

Vyšetřovací hypnóze může být podrobena pouze taková osoba, která k tomu dá svůj výslovný souhlas, případně k tomu podá vlastní žádost. Jedná se především o případy, kdy dotyčná osoba chce vypovídat, ale na události, o níž by měla výpověď podat si nevzpomíná (např. z důvodu posttraumatického stresu).¹⁴⁰

Jak již bylo několikrát zmíněno v předchozích kapitolách, za důkazní prostředek lze dle § 89 odst. 2 TrŘ považovat vše, co může přispět k objasnění dané věci. Jedná se především o výpovědi obviněných a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Aby byl důkaz v rámci trestního řízení použitelný musí se vztahovat k objasňované věci a měl by prokázat skutečnosti, které mají být v daném případě objasněny. V rámci dokazování musí být také dodrženy zásady plynoucí z § 97 a násl. TrŘ.¹⁴¹ Na základě těchto skutečností není možné informace získané užitím hypnózy použít jako důkaz. Tyto informace však budou jako důkaz přípustné, pokud je daná osoba zopakuje v bdělém stavu bezprostředně před soudem. Zároveň je důležité mít na paměti, že užití vyšetřovací hypnózy je v trestním řízení nepřipustné, pokud by její užití mělo být vzhledem

---

¹³⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9. s. 421–422.

¹³⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Kriminální psychologie. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3., s. 169.

¹⁴⁰ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 196.

¹⁴¹ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 332.

k okolnostem nebo vyšetřované osobě nevhodné a zcela zjevně nepřiměřené (např. u bagatelních trestných činů).¹⁴²

Jak již bylo v této práci zmíněno, celé hypnotické sezení musí být zdokumentováno pomocí audiovizuálního záznamu, hypnotizérovi není umožněno klást hypnotizovanému sugestivní otázky a podsouvat mu do jeho paměti nové informace. Je třeba dodržovat přesně stanovená pravidla. Jejich porušení by mělo za následek nepřípustnost výslechu. Zároveň musí být předem stanoveno, jaké události mají být pomocí hypnózy oživeny. Svolení k hypnóze tak nedává hypnotizérovi možnost zabývat se vzpomínkami, které se daného případu netýkají.¹⁴³ Hypnotizér se tak nemůže pohybovat v paměti a mysli hypnotizované osoby bez předem určených mantinelů.

Během toho, co hypnotizovaná osoba znovu prožívá určité dějové úseky, vyšetřovatel pořizuje o celém sezení protokol a spolupracuje s hypnotizérem, co se konkrétní výpovědi týče. Tedy směřuje ho k otázkám, které je třeba položit, případně k otázkám, které je třeba dále rozvést. Oprávnění provádět vyšetřovací hypnózu se dostává osobám s platným osvědčením, nebo těm znalcům, kteří jsou zapsáni v seznamu znalců a stojí mimo strukturu policie ČR. Stejně jako je důležité odborné vzdělání, neméně důležitá je také znalost kriminalistiky, dalším kladem je samozřejmě také schopnost se empaticky vcítit do pacienta.¹⁴⁴

V České republice se vyšetřovací hypnóza používá pouze subsidiárně, jako mimoprocesní prostředek, a to pouze v závažných případech, jsou-li vyčerpány všechny ostatní důkazní prostředky. Samozřejmě pouze za předpokladu, že lze očekávat informace přínosné pro vyšetřování konkrétní věci. Informace z ní získané však musí být podloženy řádnými důkazy.¹⁴⁵

4.7 Příklady použití hypnózy v praxi

V této podkapitole budou představeny příklady z České republiky, Kanady a Německa, během kterých došlo k užití hypnózy.

---

¹⁴² CHMELÍK, ref. 140, s. 196.

¹⁴³ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 196.

¹⁴⁴ CHMELÍK, ref. 143, s. 196.

¹⁴⁵ CHMELÍK, ref. 143, s. 197.

4.7.1 Česká republika

Popisovaný případ se odehrál nedaleko Kouřimi, kde v té době působil kočovný cirkus. Své vystoupení zde předváděl také kouzelník ovládající hypnózu, kterému se v bankovním domě podařilo pomocí barevné spirály zhypnotizovat pracovníci, která mu následně zcela dobrovolně vydala 80.000 Kč. Poté, co hypnotizér odešel, probíhal zbytek pracovní doby zcela normálně, až do doby, než bylo při denní uzávěrci odhaleno, že chybí výše zmíněná částka. Poškozená pracovníce si celou událost nepamatovala, takže ani ona nemohla přispět k objasnění záhady chybějících peněz. K celému případu byl přizván psycholog, který provedl pohovor s danou pracovnící a za použití hypnózy (se kterou dotyčná souhlasila, jelikož sama měla velký zájem na vyjasnění celé věci) odhalil, jak se celá situace odehrála. Pracovnice si vzpomněla na průběh celého případu a mimo to byla schopná policii předat popis kouzelníka. Za pomoci hypnózy se tedy podařilo celý případ objasnit, byl dopaden pachatel trestného činu a pracovníce očištěna v očích svého zaměstnavatele.¹⁴⁶

4.7.2 Kanada

V Kanadě byla vyšetřovací hypnóza užita v případě znásilněné ženy, kterou cestou z práce napadl neznámý muž před tím, než stihla nasednout do svého automobilu. Poškozená celou událost nahlásila na policii, ale příčinou traumatu, které prožila, si nebyla schopna vzpomenout na žádné detaily, které by policii mohly pomoci ve vyšetřování. Aby si osvěžila paměť, souhlasila s užitím hypnózy. V hypnóze si měla dotyčná představit, že se kouká na videozáznam. Terapeut ji pro navození tohoto pocitu dokonce umístil do ruky dálkový ovladač. Jako ve filmu si poškozená přehrávala v mysli, jak jde ke svému autu, v tom okamžiku ji hypnotizér vyzval, aby se pokusila obraz zastavit, poté co dotyčnou ujistil, že je v bezpečí a nikdo jí neublíží, vyzval ji, aby obraz ve své mysli opět uvedla do pohybu. V tu chvíli „spatřila“ pachatele a dokázala ho policii podrobně popsat, popsala jeho barvu očí, vlasů, a tetování, které měl na své paži. Na základě tohoto popisu byly poškozené ukázány fotografie, na kterých poznala pachatele. Pachatel se po dopadení policií ke svému činu doznal. Přestože se hypnóza neuplatnila jako důkaz,

---

¹⁴⁶ PORADA, Viktor. Kriminální technické, forenzní a kybernetické aspekty. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 9788073805890. s.639–643.

tetování, na které si žena v hypnóze vzpomněla, napomohlo dopadení pachatele, který se přiznal a byl za svůj čin odsouzen.¹⁴⁷

4.7.3 Německo

Případ, který se odehrál v Německu kolem roku 1934, popisuje užití hypnózy v rámci kriminalistické praxe a rovněž je ale také příkladem zneužití hypnózy ke kriminálním účelům. Jedná se o případ mladé ženy, která podlehla zločinnému hypnotizérovi. Případ byl objasněn za pomoci hypnózy, ve které došlo k rekonstrukci celého děje. Roku 1934 se na policii dostavil muž, který tvrdil, že jeho žena Alice za posledních 7 let za podivných okolností vydala 3 000 marek jistému lékaři dr. Bergenoví. Tento muž mimo jiné vylíčil, že má podezření, že jeho žena tak podnikla pod vlivem hypnózy, pod jejíž vlivem byla také opětovně znásilňována. Policii tvrdil, že návštěvy jeho ženy u onoho lékaře měly za následek určité zdravotní komplikace (bludy, poruchy vidění, ochrnutí atd.). Když se za dotyčným lékařem pokusil společně s manželkou vydat, nemohla mu ukázat cestu, vůbec si ji nepamatovala. Terapeutovi, který Alici následně vyšetřoval se pomocí hypnózy podařilo zjistit, že ztráta její paměti je pouze vyvrcholením sedmiletého hypnotického teroru. Pomocí hypnózy se mu podařilo amnézii, kterou pacientka trpěla, postupně odstranit. Zcela nezávisle na výše popsanych okolnostech byl v podobné době zadržen jistý Franz Walter, který se vydával za lékaře, přestože jím nebyl. Alice následně potvrdila, že se domnívá, že se jedná o stejného pachatele. Přestože jí Walter v hypnóze zakázal, aby jej označila na kterékoliv fotografii a vypovídala o jejich známosti před soudem, Alici se s pomocí terapeuta podařilo tento zákaz překonat a začala si rozpomínat na to, jak ji Walter hypnotizoval a následně s ní on i jeho známí souložili. Alice byla Walterem zneužívána celých 7 let, dokonce byla v rámci sugescí nucena opakovaně se pokoušet zabít svého manžela. Přestože Walter před soudem celou věc popřel, existovalo několik svědeckých výpovědí, které dokazovaly jeho vinu. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody ve výši 10 let.¹⁴⁸

---

¹⁴⁷ PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. *Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0. s. 333.

¹⁴⁸ KRATOCHVÍL, Stanislav. *Experimentální hypnóza*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0679-6. s. 286–288.

5 Jiné netradiční způsoby dokazování a jejich důkazní hodnota

V poslední části práce budou představeny další sporné způsoby získávání důkazů v rámci trestního řízení. Jedná se o způsoby, které ač nejsou v našem trestním řádu výslovně uvedeny, v praxi jsou především ve spojení s kriminalistikou využívány. Níže se proto budeme věnovat kriminalistické odorologii a fyziodetekčnímu vyšetření.

5.1 Kriminalistická odorologie

Odorologie je vědeckým oborem, který se zabývá vznikem, vlastnostmi a složením pachů. Tyto pachy mohou být podrobeny přístrojové analýze, nebo mohou být detekovány na základě schopnosti živočichů vnímat částičky pachových látek, které jsou označovány jako odoranty. Vedle tohoto vědeckého oboru můžeme mluvit také o kriminalistické odorologii, která je vnímána jako odvětví kriminalistické techniky.¹⁴⁹

5.1.1 Pojem kriminalistická odorologie

„Kriminalistická odorologie je odvětvím kriminalistické techniky zkoumajícím vznik, fyzikální vlastnosti a chemické složení pachu osob a věcí s cílem určit jeho skupinovou příslušnost nebo jeho individuální identifikaci.“¹⁵⁰

Na základě toho, jakými prostředky je pach zkoumán, je možné kriminalistickou odorologii rozčlenit. Pokud se k rozeznání pachů užívají speciálně vycvičení psi, bude se jednat o kriminalistickou olfakci, která využívá princip vzájemné komparace pachů. Pokud jsou ale pachy zkoumány pomocí přístrojové techniky, jedná se o kriminalistickou olfakronici, která na rozdíl od olfakce využívá princip fyzikálně-chemické analýzy pachu.¹⁵¹

„Pachem se z kriminalistickotechnického hlediska rozumí podíl odpařených nebo odsublimovaných molekul, nebo atomů, které se vyskytují ve vzduchu a které svým složením dostatečně charakterizují objekt, ze kterého pocházejí. Za určitých

---

¹⁴⁹ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7. s. 26.

¹⁵⁰ STRAUS, ref. 149, s. 26.

¹⁵¹ STRAUS, ref. 149, s. 27.

*optimálních podmínek lze potom pach využít k účelům identifikace osob nebo věcí.*¹⁵²

Pach jakožto kriminalistická stopa je prostředkem identifikace původce pachu. Původcem pachu mohou být rozmanité objekty, mohou jej uvolňovat lidé, rostliny, zvířata a svůj charakteristický pach mohou mít také neživé objekty, které lze na základě jejich typického pachu identifikovat. Pro kriminalistickou praxi je pochopitelně nejdůležitější pach, jenž je uvolňován člověkem, a na základě kterého je také možné konkrétní osobu identifikovat. Charakteristický pach člověka nazýváme tzv. tělesným pachem. Tento tělesný pach může být ovlivněn různými okolnostmi, které mají na lidského jedince vliv (věkem, hygienou, pohlavím, stravou, konzumací medikamentů, rasou atd.).¹⁵³

Hlavním zdrojem lidského pachu je především pot, jenž každý jedinec vylučuje téměř nepřetržitě. Člověk vytvoří odorologickou stopu jednoduše, stačí pouhý dotek, kterým přenese svůj pot na určitý předmět, popřípadě jinou osobu.¹⁵⁴

Jedním ze zvláštních rysů odorologických stop je časově omezená trvanlivost stopy. V praxi pak odorologické stopy nabývají dvojí formy. Za prvé jsou to odorologické stopy na předmětech, které vznikají při styku původce pachu s konkrétním předmětem. Množství pachu, které je předmětem zachyceno, je závislé především na intenzitě a době kontaktu, dále také na vlastnostech takového předmětu. Druhou formou jsou odorologické stopy-pachy, které vznikají vylučováním pachových látek do okolí. Tyto jsou poměrně nestálé a jejich praktické využití je omezeno pouze na uzavřené prostory. Důležité je také zmínit, že objekt, který odorologickou stopu vytvořil, nemusí být původcem pachu, ale stopa může také vzniknout působením jeho substitutu. Jedním z těchto substitutů mohou být například částice lidských tkání nebo výměšky (nehty, sliny, moč). Druhým substitutem jsou pak předměty, které jsou ve stálém kontaktu s osobou, například oděvy.¹⁵⁵

---

¹⁵² STRAUS, Jiří. *Kriminalistická technika*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-052-9. s. 170.

¹⁵³ KONRÁD, Zdeněk, Jiří STRAUS: *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7. s. 171–172.

¹⁵⁴ STRAUS, ref. 152, s. 173–174.

¹⁵⁵ STRAUS, ref. 152, s. 173–174.

5.1.2 Zajištění stop v rámci kriminalistické odorologie

Pachové stopy je samozřejmě nutné na místě činu vyhledat a následně zajistit. Je také možné využít vyhledané pachové stopy k dalšímu pronásledování pachatele. Způsob vyhledání a zajištění pachových stop se liší podle toho, jedná-li se o stopy – zdroje pachu, nebo pachové stopy. V prvním případě je vyhledání těchto objektů poměrně snadné, ale i přesto je třeba mít na paměti, že pachové stopy jsou velice náchylné vůči vlivům okolního prostředí a při jejich zajišťování je nutné dbát přesného postupu a vždy použít sterilní nástroje (pinzety, skalpely, nůžky, rukavice). Častými nosiči pachových stop jsou oděvy, nástroje, zbraně, brašny a další předměty, jejichž přítomnost je na místě zřejmá již pouhým okem. Složitěji zajiřitelné jsou předměty, které nemusí být pouhým okem viditelné. Mluvíme především o vlasech, chlupcích, částech pokožky atd. K jejich vyhledání je potřeba užít pomocných prostředků (například vhodného osvětlení, lupy atd.). Následně se tyto stopy – zdroje pachu zajistí do vhodných obalů (sterilních skleněných nádob s vhodným těsněním, plastových sáčků a dalších).¹⁵⁶

Vyhledávání pachových stop je mnohem náročnější. Tyto pachové stopy vznikají všude tam, kde došlo ke kontaktu mezi zdrojem pachu a kterýmkoliv objektem a nejsou pro člověka pouhým okem viditelné. Zároveň je pro ně typické, že existují v kontaktu s jinou kriminalisticko-technickou stopou, je tomu tak například u stop daktyloskopických, trasologických, biologických a dalších. V těchto případech platí zásada, že se nejprve zajišťuje stopa pachová a následně až stopy další. Je tomu tak především proto, aby nedošlo ke zničení stop pachových, které k tomu jsou, jak již bylo zmíněno výše, velmi náchylné. Zároveň je ale při zajišťování pachových stop třeba dbát dostatečné obezřetnosti, aby nedošlo ke zničení stop druhých. Pachové stopy se zajišťují několika způsoby, jedním z nich může být způsob, kdy se pomocí čisté injekční stříkačky nasává vzduch v blízkosti místa, kde se předpokládá existence pachové stopy. Vzorek vzduchu, jenž obsahuje pachovou stopu se vypustí do čisté, těsně uzavíratelné skleněné nádoby, ve které je následně zaslán do laboratoře. Další možností je například využití jednorázového odběrného zařízení, konkrétně absorpčního materiálu, který se taktéž zašle ke zkoumání do laboratoře.¹⁵⁷

---

¹⁵⁶ STRAUS, Jiří. Kriminalistická technika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-052-9. s. 176.

¹⁵⁷ STRAUS, ref. 161, s. 176–177.

5.1.3 Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení

Přístup soudů k problematice využívání pachových stop k dokazování v trestním řízení se v posledních letech výrazně změnil. Dříve byla soudní praxe k jejich využívání spíše kritická, pachovou stopu považovala především za operativně pátrací pomůcku, nikoliv za důkaz dle trestního řádu.¹⁵⁸ S přihlédnutím ke skutečnosti, že metoda pachová identifikace není v trestním řádu zakotvena, jakožto důkazní prostředek, je nutné jej podpořit ustanovením § 89 odst. 2 TrŘ, podle kterého za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo si nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.¹⁵⁹

Podstatným rozhodnutím zabývajícím se problematikou pachových stop byl náleží Ústavního soudu sp. zn. I ÚS 394/1997. Ústavní soud ve svém nálezu zmínil, že možnost odebrání pachové stopy lze dovozovat z ustanovení § 114 odst. 2 TrŘ, podle něhož *"je-li k důkazu třeba provést zkoušku krve nebo jiný obdobný úkon, je osoba, o kterou jde, povinna strpět, aby jí lékař nebo odborný zdravotnický pracovník odebral krev nebo u ní provedl jiný potřebný úkon, není-li spojen s nebezpečím pro její zdraví."* Dále konstatoval, že s ohledem na povahu úkonu není nezbytné v tomto případě trvat na tom, aby odběr provedl lékař nebo zdravotnický pracovník. Ústavní soud uvedl, že nezpochybňuje obecnou věrohodnost důkazu pachovou zkouškou, a to i přes to, že jak právní teorií, tak zároveň i praxí trestního řízení nebývá tento důkaz přijímán jednoznačně a bezvýhradně.¹⁶⁰

Další náleží Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 418/99 uvedl: *„Ústavní soud nezpochybňuje obecnou věrohodnost důkazu pachovou zkouškou. Vzhledem k tomu, že však jde o důkaz dále nepřezkoumatelný, lze s ním v trestním řízení zacházet jen jako s důkazem podpůrným. Na jeho základě je možno pouze dospět k závěru, že určitá osoba se v blíže neurčené době s největší pravděpodobností na určitém místě nacházela, nelze z něj však jednoznačně a bez veškeré pochybnosti dovodit, že právě ona se dopustila trestného činu. K tomu, aby bylo možno*

---

¹⁵⁸ MAZÁK, Josef. Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2009, č. 3, s. 70-75.

¹⁵⁹ VANTUCH, Pavel. Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení. *Trestněprávní revue*, 2008, č. 4, s. 106-111.

¹⁶⁰ Náleží Ústavního soudu ČR ze dne 4. 3. 1998, sp. zn. I. ÚS 394/1997.

*rozhodnout o vině a trestu, je třeba, aby řetězec důkazů nevykazoval mezery a nevyvolával důvodné pochybnosti*¹⁶¹

Judikatura je tedy toho názoru, že v rámci trestního řízení je možné užít pachové zkoušky pouze jako podpůrný důkaz. Bude-li tedy pachová stopa jediným důkazem ve věci, nebude možné pouze na jejím základě usvědčit pachatele ze spáchání trestného činu. V rámci hodnocení důkazů je pak zásadní, aby výsledky, které byly získány metodou pachové identifikace byly posouzeny také v souvislosti s ostatními získanými důkazy. Mimo to je také třeba zohlednit, zda byl zajištěn pouze ojedinělý otisk pachové stopy nebo více takových otisků. Rovněž to, kde a kdy byly otisky pachových stop nalezeny, u kolika z nich byla zjištěna shoda se srovnávací pachovou stopou, s jakým časovým odstupem byla tato shoda zjištěna a další významné okolnosti charakterizující každý konkrétní případ.¹⁶²

5.1.4 Kasuistický případ použití kriminalistické olfaktoriky v dokazování

Případ se týká vícenásobné vražedkyně J. F., která byla Městským soudem v Praze pravomocně odsouzena za spáchání dvou vražd (v květnu a srpnu 2003) k doživotnímu trestu odvěti svobody. Pachové stopy odsouzené byly nalezeny v bytech jejích dvou posledních obětí, ale jak už bylo výše zmíněno, pouze tyto pachové stopy by k odsouzení nestačily. Pachatelka byla usvědčena především na základě rekognicí, které byly provedeny řadou svědků, přičemž všechny byly usvědčujícího charakteru. Kromě výsledků rekognicí existovala také celá řada svědeckých výpovědí a v bytě pachatelky se rovněž našlo mnoho věcných důkazů v podobě předmětů obětí, které pachatelka rozprodávala. Byly také zajištěny důkazy pomocí biologických stop. Vzhledem k množství důkazů svědčících proti osobě obviněné, by byla odsouzena i bez přítomnosti pachových stop. Pachové stopy se přesto ukázaly jako důležité při rekonstrukci skutkového děje a dále měly zásadní význam pro dokazování. Pachatelka se samozřejmě snažila popřít svoji účast na obou vraždách a jelikož se jednalo o zkušenou kriminální recidivistku, pokusila se během výslechu zjistit, jaké důkazy policie o jejím styku s oběťmi má. Vzhledem k neúspěchu její taktiky odmítla v rámci přípravného řízení vypovídat a čekala na závěr vyšetřování a na prostudování svého spisu. Pachatelka si dávala

---

¹⁶¹ Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 5. 1999, sp. zn. II. ÚS 418/99.

¹⁶² VANTUCH, Pavel: Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení. Trestněprávní revue. 2008, č. 4, s. 106.

velký pozor, aby na místech činu nezanechala žádné stopy, ale s tím, že zanechá stopy pachové zřejmě nepočítala. Ty se zachytily především na rámech obrazů a dalších předmětech. Pachatelka nebyla před soudem schopna přesvědčivě vysvětlit, jak se tam její pachové stopy dostaly vzhledem k tomu, že po jejím pečlivém úklidu se jiné daktyloskopické stopy na místě činu nenašly. Soud tedy na základě pachové identifikace považoval za prokázané, že se dotyčná na místě činu pohybovala a věci se dotýkala.¹⁶³

V případě druhé vraždy pachatelky J. F. sehrál důležitou roli důkaz na bázi DNA. Odsouzená si nebyla vědoma toho, že je možné, aby se za nehtem oběti našel mikroskopický kousek její pokožky, který se podařilo při pitvě odhalit. V tomto případě se pachové stopy našly na otevřené sklenici s instantní kávou, která se podle družky zavražděného ještě dva dny před vraždou v bytě nenacházela a dále na CD disku s hudbou vloženém v přehrávači.¹⁶⁴

Straus s Kloubkem k tomuto konkrétnímu případu uvádějí, že problematikou dokazování pomocí pachových stop je především nutnost přísného zachování předepsaného metodického postupu, jelikož existuje nebezpečí přenosových a nepravých spojovacích pachů. *„Nesprávný postup při odběru pachového vzorku a při pachové zkoušce nelze napravit. Nesprávný postup při snímání pachové stopy znamená ztrátu možnosti využít tuto kriminalistickou stopu v dokazování.“*¹⁶⁵

5.2 Fyziodetekční vyšetření (tzv. detektor lži)

Lidský organismus je naprogramován k tomu, aby určitým způsobem reagoval na podněty, které jsou k němu okolním světem vysílány. Reakce na tyto podněty se projevuje určitou fyziologickou změnou, kterou může být například zrychlený dech a tepová frekvence, rozšířené oční zorničky a tak podobně. Tyto projevy pak mohou okolnímu světu prozradit, že se dotyčná osoba necítí být „ve své kůži“ a správně kladené otázky mohou dále prozradit, proč tomu tak je.

---

¹⁶³ STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7. s. 148–149.

¹⁶⁴ STRAUS, ref. 163, s. 149

¹⁶⁵ STRAUS, ref. 163, s. 150.

5.2.1 Pojem fyziodekčního vyšetření

„Metoda fyziodekčního vyšetření je u nás metodou poměrně mladou, i když svojí podstatou zasahuje daleko do historie. Z dochovaných písemných záznamů totiž víme, že v každé společnosti lidí se objevil problém odlišení pravdy a lži. Lež v písemné či verbální formě je bohužel i dnes běžným jevem ve vztazích mezi lidmi.“¹⁶⁶ I přes to je však možné říci, že přirozeností člověka je být pravdomluvným, z toho důvodu je poměrně často možné vytušit, zda daná osoba mluví pravdu, či nikoliv.¹⁶⁷

„Lidský organismus reaguje na podněty přicházející zvenčí specifickými reakcemi, které se projevují fyziologickými změnami.“¹⁶⁸ Mezi tyto změny patří například zrychlený dech, zrychlená tepová frekvence, zvýšený arteriální krevní tlak, rozšířené zorničky a v neposlední řadě zvýšená sekrece potu. Obecně tímto způsobem reaguje organismus na ohrožení ze strany negativního vnějšího podnětu, kterým může být například otázka, kterou se jedinec cítí být ohrožen, jelikož ví, že na ní nebude odpovídat pravdivě, a tudíž se může bát, že jeho nepravdomluvnost bude odhalena.¹⁶⁹

Výše zmíněnému se začali vědci věnovat již koncem devatenáctého století. V roce 1895 upozornil italský kriminolog Cesare Lombroso na spojitost mezi hodnotami krevního tlaku a tepu a na jejich změnu, kterou zaznamenal při výslechu osob podezřelých z kriminální trestné činnosti. O změnách v dýchání v souvislosti se lhaním se mimo jiné zmínil italský kriminolog V. Bennussi. Dalšími osobami, které věnovaly této problematice pozornost byli například americký psycholog W. M. Marston nebo švýcarský psychiatr a psycholog C. G. Jung. V roce 1921 byl na základě jejich poznatků sestaven americkým policejním důstojníkem J. A. Larsem přístroj pro snímání a záznam hodnot fyziologických reakcí lidského organismu, který snímal a registroval změny krevního tlaku, tepu a dýchání. Tento přístroj považujeme za předchůdce dnešních polygrafů. V dalším vývoji byl přístroj roku 1926 zdokonalen americkým psychologem L. Keelerem. Nově zdokonalený přístroj vedle snímání a registrování změn krevního tlaku a dýchání snímal a registroval i změny kožně galvanických reakcí tzv. psychogalvanického reflexu.

---

¹⁶⁶ KOHOUT, Josef, VRANÁ, Jana. Detektor lži – fyziodekční vyšetření. Bulletin advokacie, 1995, č. 5, s. 33.

¹⁶⁷ KOHOUT, ref. 166, s. 33.

¹⁶⁸ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 175.

¹⁶⁹ CHMELÍK, ref. 168, s. 175.

Přístroj se po svém „vylepšení“ stal pomůckou americké policie, když byl uveden do jejich praktické činnosti. Keeler byl také prvním, kdo začal používat označení polygraf. V dnešní době je polygraf někdy také označován „detektorem lži“, což může být poměrně matoucí. Keeler tvrdil, že *„neexistuje taková věc, jako je odhalovač lži, existuje pouze přístroj zaznamenávající tělesné změny a nezasluhuje si název odhalovač lži, stejně jako stetoskop či teploměr, přístroj na měření krevního tlaku nebo mikroskop nemohou být označovány jako odhalovač té či oné choroby.“* V naší praxi se tedy pro tento přístroj používá přejatý název "polygraf".¹⁷⁰

Přístroj, který se k polygrafickému vyšetření používá se vyvíjí společně s dobou, a to jak po stránce označování, tak po stránce technické. *„Praxe se sjednotila na snímání a registrování níže uvedených fyziologických hodnot a jejich změn a většina světových výrobců polygrafů vyrábí své přístroje v konfiguraci, kdy je snímána a registrována tepová frekvence (závisí na činnosti autonomní nervové soustavy), změny krevního tlaku (projevují se změnou průsvitu vlásečnic), kožně galvanické reakce (změny elektrické vodivosti kůže), dechová činnost (jednotlivé fáze dechové činnosti, poměr vdechu k výdechu apod.).“*¹⁷¹

V současné praxi se snímají a zaznamenávají následující fyziologické reakce. První je dechová frekvence. Přestože je rytmus dechu možné vědomě ovlivňovat, jemné rozdíly mezi jednotlivými dechovými fázemi lze však ovlivnit velmi obtížně. Druhou je reakcí je tzv. psychogalvanický reflex, kdy při emočním vypětí dochází ke změně vodivosti kůže, nebo spíše k elektrickému odporu kůže. Dále se snímají a zaznamenávají změny krevního tlaku a tepové frekvence, elektrická aktivita mozku (jelikož právě na ní mají emoce také vliv). Poslední reakcí je znatelný stres projevující se v hlase vyšetřované osoby.¹⁷²

5.2.2 Průběh fyziodetekčního vyšetření

Postup průběhu fyziodetenčního vyšetření je možné rozdělit do čtyř na sebe navazujících etap, které jsou:

- konzultace a příprava vyšetření,

---

¹⁷⁰ KOHOUT, Josef, VRANÁ, Jana. Detektor lži – fyziodetekční vyšetření. Bulletin advokacie, 1995, č. 5, s. 33.

¹⁷¹ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s.175–176.

¹⁷² MATOUŠKOVÁ, Ingrid. Aplikovaná forenzní psychologie. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0, s. 55-56

- vlastní provedení vyšetření,
- vyhodnocení výsledků vyšetření,
- formulování závěrů.¹⁷³

V rámci fyziodetenčního vyšetření je důležité, aby se expert provádějící toto vyšetření seznámil s konkrétním případem a jeho okolnostmi. Z toho důvodu je prvotní fází vyšetření právě konzultace případu s kriminalistou, který na případu pracuje, a proto může poskytnout veškeré potřebné informace. Cílem je najít takové skutečnosti a fakta, o které mohou být známé pouze osobě, která se na trestném činu sama podílela, nebo jej alespoň pozorovala. V České republice se fyziodetenčnímu vyšetření může podrobit pouze osoba, která k tomu vysloví svůj souhlas. V úplném úvodu vyšetření tedy expert vyšetřovanému objasní, jak vše funguje, následně se musí osoby zeptat, zda stále souhlasí s písemným souhlasem, který udělila. Odmítnutí podrobit se vyšetření nesmí mít pro osobu žádné negativní důsledky. Vyšetřovaná osoba také může kdykoliv v průběhu vyšetření požádat o jeho ukončení, a to bez udání důvodu. Kromě toho se vyšetřující osoby v této úvodní části dotazují, zda v tuto chvíli nemá žádné zdravotní obtíže a zda není pod vlivem návykových látek. Tyto skutečnosti jsou důležité zejména z toho důvodu, aby bylo případně možné tyto negativní vlivy připočítat ke sledování vyšetřované osoby a k následnému hodnocení výsledků polygrafu.¹⁷⁴

Následně je osoba požádána, aby uvedla vše, co je jí o případu známo. Potom, co se osoba podepíše na začátek grafického záznamu, jsou jí nasazeny snímače na tělo (za současného vysvětlení jejich funkce). Na hrudník vyšetřované osoby jsou přes oděv přiloženy hadicové snímače pneumografu snímající hloubku a frekvenci dýchání. Na nesousední prsty ruky jsou připevněny snímače kožního odporu a na palec druhé ruky je připevněn snímač změn krevního tlaku a tepové frekvence. Poté vyšetřující pokládá vyšetřované osobě předem připravené otázky, které jsou vždy vytvořeny přesně „na míru“ konkrétního případu a na které existuje pouze odpověď „ano“ nebo „ne“. Právě tyto otázky mohou spustit požadovanou fyziologickou reakci pro zachycení přístrojem, jelikož otázky jsou koncipovány tak, aby odpověď na ně mohla znát pouze osoba, která je s trestným činem seznámena. Vhodně zvolené otázky a jejich vzájemná návaznost mohou napovědět,

¹⁷³ KOHOUT, Josef, VRANÁ, Jana. Detektor lži – fyziodetekční vyšetření. Bulletin advokacie, 1995, č. 5, s. 33.

¹⁷⁴ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 177.

zda osoba záměrně lže nebo něco zatajuje. Maximální délka vyšetření by neměla přesáhnout 180 minut. Po skončení vyšetření vyšetřovaná osoba opět podepisuje grafický záznam.¹⁷⁵

Po skončení vyšetření následuje jeho hodnocení. Finální částí je interpretace výsledků. Výsledkem fyziodetenčního vyšetření je tzv. Zpráva o přípravě, provedení a vyhodnocení fyziodetekčního vyšetření, ve které jsou obsaženy informace zjištěné vyhodnocením záznamů vyšetření, a ve které je konstatováno, jak osoba na položené otázky odpovídala a jaké změny fyziologických hodnot byly zaznamenány.¹⁷⁶ Nesmí zde ale být uvedeno, zda osoba trestný čin spáchala, nebo nespáchala. Je zde pouze zaznamenáno, jaká otázka byla pro osobu kritická, tedy na kterou odpověděla nepravdivě.¹⁷⁷

5.2.3 Fyziodetekční vyšetření jako důkaz v trestním řízení

Fyziodetekční vyšetření není v našem trestním řádu právně ukotveno. Jeho užití by opět muselo navazovat na § 89 odst. 2 TrŘ, za předpokladu extenzivního výkladu tohoto ustanovení. Stejně jako tomu bylo u výše zmíněných důkazních prostředků této práce i zde existuje řada námitek pro jeho použití, například nespolehlivost, porušování osobních práv vyšetřované osoby (to především ve vztahu k jednomu ze základních práv obviněného – právu nevypovídat).

„K zaručení práv vyšetřované osoby byly již v minulosti formulovány určité zásady, které by měly být při provádění polygrafických vyšetření dodržovány. Tyto zásady doznaly v průběhu vývoje určitých změn a po drobných úpravách byly nově formulovány, doplněny a uspořádány do následující podoby:

- *vyšetřovaná osoba má právo být podrobně seznámena s podstatou a průběhem prováděného vyšetření,*
- *vyšetřovaná osoba má právo být seznámena s účelem prováděného vyšetření,*

---

¹⁷⁵ CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0. s. 177–178.

¹⁷⁶ CHMELÍK, ref. 175, s. 178.

¹⁷⁷ KOHOUT, J.: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. In: Kriminalistika č. 3/2008, s. 25.

- vyšetření může být provedeno pouze na základě dobrovolného písemného souhlasu vyšetřované osoby,
- vyšetřovaná osoba má právo bez sdělení důvodu odmítnout podrobit se vyšetření,
- odmítnutí podrobit se vyšetření nesmí mít pro tuto osobu žádné negativní důsledky,
- vyšetření smí provádět pouze osoba, která má v oblasti použití fyziodetekčních metod příslušnou kvalifikaci,
- vyšetření smí být provedeno pouze u osoby, která je k tomu po stránce psychické i fyzické způsobilá,
- časový rozsah prováděného vyšetření nesmí být takový, aby negativně působil na schopnost osoby plně se soustředit,
- vyšetřovaná osoba nesmí být před započítím a v průběhu vyšetřování vystavena jakémukoli nátlaku.¹⁷⁸

Z judikatury je patrné, že výsledky vyšetření na detektoru lži nemohou být použity jako důkaz při rozhodování v trestní věci, jelikož v trestním řízení lze použít jen ty poznatky, které obviněný poskytl v souladu s ustanovením § 91 a násl. TrŘ, což vyšetření na polygrafu nesplňuje. V Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.03.1992, sp. zn. 6 To 12/92 Nejvyšší soud konstatuje že „výsledky vyšetření na tzv. detektoru lži nelze použít v trestním řízení jako důkaz“,¹⁷⁹ dále také poukazuje na skutečnost, že ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ není bez výhrad. Trestní řád ve svých ustanoveních stanovil, že pro zjištění určitých skutečností, je možné použít pouze některé důkazní prostředky, kdy odkazuje právě na ustanovení § 91 a násl. TrŘ. „Procesním důsledkem závěru, že výsledek vyšetření na tzv. detektoru lži nelze považovat za důkaz podle trestního řádu je okolnost, že k taktovému výsledku vyšetření nemůže soud přihlížet při svém rozhodování.“¹⁸⁰

¹⁷⁸ KOHOUT, Josef, VRANÁ, Jana. Detektor lži – fyziodetekční vyšetření. Bulletin advokacie, 1995, č. 5, s. 33.

¹⁷⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.3.1992, sp. zn. 6 To 12/92.

¹⁸⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.3.1992, sp. zn. 6 To 12/92.

6 Závěr

Proces dokazování je stěžejní součástí každého trestního řízení. Technický pokrok samozřejmě umožňuje rozsáhlejší možnosti objasňování trestních činů, ovšem na druhé straně rovněž rozšiřuje možnosti pachatelů v oblasti nových trestných činů, ale i jejich šance na to, že nebudou odhaleni. Trestní řád sice připouští dle § 89 použití jakéhokoli důkazu, který může přispět k objasnění věci, ne všechny důkazy však mohou být považovány v trestním řízení za dostatečné.

Hlavní část této práce byla věnovaná hypnóze. Stav hypnózy se projevuje větší mírou náchylnosti k některým myšlenkám jedince, které si během stavu bdělosti není schopen vybavit. Lze je tak použít k obnově některých vzpomínek, které může hypnotizovaný vytěsnit z důvodu posttraumatické stresové poruchy. To samozřejmě není jediná možnost použití hypnózy, lze ji také zneužít a ovládat tak jednání hypnotizovaného. Taková možnost byla v této práci představena na tzv. Kodaňském případě. V kriminalistice je používána metoda vyšetřovací hypnózy, která slouží zejména pro zlepšení paměti, tedy zejména možnosti vybavit si konkrétní situaci znovu a podat tak co nejpřesnější výpověď. Osoba podrobená vyšetřovací hypnóze musí vždy udělit svůj výslovný souhlas, a dle trestního řádu není možné informace získané s využitím hypnózy použít jako důkaz. Je nutné, aby je daná osoba zopakovala v bdělém stavu před soudem. Mimo to je i v průběhu vyšetřovací hypnózy nutné dodržovat přesná pravidla, v případě porušení by mělo za následek nepřipustnost výslechu. V Českém prostředí se používá hypnóza pouze v závažných případech, kdy byly vyčerpány všechny ostatní důkazní prostředky.

Kriminalistická odorologie je v České republice používanějším důkazním prostředkem. Prvním způsobem možného použití je komparace pachů, k tomu se využívají vycvičení psi. Další možností je pak zkoumání technické, které je založeno na fyzikálně-chemické analýze pachu. Získání takových kriminalistických stop je velmi obtížné, protože jejich přítomnost není na první pohled patrná. Dalším problémem je nepřezkoumatelnost takového důkazu. I z tohoto důvodu na takový důkaz nahlíží Ústavní soud pouze jako na důkaz podpůrný.

Posledním důkazním prostředkem popsáním v této práci je metoda fyziodetekčního vyšetření, mezi běžnou veřejností známá jako detektor lži. Jedná se i o jednu z nejnámějších alternativních metod, které se vědci věnují již od konce předminulého století. V procesu fyziologického vyšetření se zaznamenává dechová

frekvence, psychogalvanický reflex, změny krevního tlaku nebo elektrická aktivita mozku. Tyto záznamy se pak vyhodnocují a dohledávají se hodnoty překračující mezní hranici standardního chování. Tento typ důkazního prostředku v našem prostředí není přijímaný, protože není v souladu s ustanoveními v trestním řádu. Lze tak pouze využít jako podpůrný prostředek pro identifikaci jiných důkazních prostředků.

Autorka diplomové práce se ztotožňuje s názorem, že tyto netradiční způsoby objasňování trestní věci v čele s vyšetřovací hypnózou mohou OČTR pomoci v rámci trestního řízení. Nicméně je třeba mít na paměti, že k těmto způsobům objasňování trestní věci je nutné přistupovat s velkou mírou opatrnosti, jelikož jak bylo v práci výše popsáno, všechny tyto způsoby objasňování jsou náchylné k deformaci materiální pravdy.

7 Résumé

This thesis deals with the topic of non-traditional ways of clarifying a criminal case, mainly hypnosis, odorology and physiological examination. This thesis is divided into four parts. The first part deals with the process of evidence at all stages of criminal proceedings. Its subsections describe the process of evidence and its specifics for each part of the criminal proceedings.

The second part deals with the explanation of the concepts of evidence and means of proof. These two introductory sections are followed by the main section on hypnosis and its probative value in proving criminal cases.

The third part also compares hypnosis with cognitive interviewing. Chapters four and five follow with the other non-traditional methods of clarifying a criminal case mentioned above. In the full conclusion, it is necessary to say that hypnosis and the above evidence can be used in criminal proceedings, but only in a supportive manner. On their basis alone, guilt and punishment cannot be decided, so we consider them only as circumstantial evidence.

8 Seznam použitých zkratk

OČTŘ: Orgány činné v trestním řízení.

TrŘ: Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním.

LZPS: Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.

9 Seznam zdrojů

Literatura:

- CÍSAŘOVÁ, Dagmar, Jaroslav FENYK a Tomáš GŘIVNA. Trestní právo procesní. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-348-5.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. 3., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-9.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Kriminální psychologie. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.
- DÖRFL, Luboš. Zákon o znalcích a tlumočnících: komentář. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-148-2.
- FRYŠTÁK, Marek, Jan PROVAZNÍK, Jolana SEDLÁČKOVÁ a Eva BRUCKNEROVÁ. Trestní právo procesní. Ostrava: Key Publishing, 2015. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-246-4.
- CHMELÍK, Jan a Eduard BRUNA. Dokazování v trestním řízení: trestněprávní a kriminalistické aspekty. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2018. Eupress. ISBN 978-80-7408-175-0.
- CHMELÍK, Jan. Trestní řízení. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-488-6.
- CHMELÍK, Jan. Rukověť kriminalistiky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9. s. 178.
- JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní: podle stavu k ... Praha: Leges, 2010. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-278-3.
- KONRÁD, Zdeněk, Viktor PORADA, Jiří STRAUS a Jaroslav SUCHÁNEK. Kriminalistika: kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2021. ISBN 978-80-7380-859-4. s. 68.
- KONRÁD, Zdeněk, Jiří STRAUS: Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-535-7.

- KRATOCHVÍL, Stanislav. Experimentální hypnóza. Vyd. 2., přeprac. Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0679-6.
- MATOUŠKOVÁ, Ingrid. Aplikovaná forenzní psychologie. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4580-0.
- MCKENNA, Paul. Svět Hypnózy. Praha: Columbus, 1995, ISBN 80-901727-7-6.
- MUSIL, Jan, KRATOCHVÍL, Vladimír, ŠÁMAL, Pavel. Kurs trestního práva: trestní právo procesní. 3. přeprac. A dopl. Vyd. Praha: C.H. Beck, 2007, xlix, IBSN 9788071795728.
- NOVOTNÝ, Petr. Tajemství hypnózy experimenty s hypnózou a hypnoterapie. Liberec: Dialog, 2004, ISBN 80-86761-21-5.
- PORADA, Viktor a Jiří STRAUS. Kriminalistika: (výzkum, pokroky, perspektivy). Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-477-0.
- PORADA, Viktor. Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2016. ISBN 9788073805890.
- STRAUS, Jiří a Martin KLOUBEK. Kriminalistická odorologie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-238-7.
- STRAUS, Jiří. Kriminalistická technika. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-052-9.
- ŠÁMAL, Pavel. Přípravné řízení trestní. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 8071797413.
- ŠEVČÍK, Petr a Ladislav ULLRICH. Znalecké právo. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-539-8.
- ŠRÁMEK, Oldřich, Parapsychologie, 1. vyd, Liberec: Dialog, 2002, (Největší záhady světa; sv. 79), ISBN 80-86218-68-6.
- TIMULÁK, Ladislav. Základy vedení psychoterapeutického rozhovoru: integrativní rámec. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-106-9.
- VANTUCH, Pavel. Obhajoba obviněného. 3., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy příručky pro právní praxi. ISBN 9788074003219.

- VRÁBLÍK, Vlastimil. Sugescie, autosugescie a hypnóza. Editace pro podporu poznání v oblasti humánních věd, 1. řada, Uherský Brod: ELTISK s.r.o., 2015, ISBN 978-80-904705-1-4.
- ZÍKA, Jiří. Fenomén hypnóza. Praha: XYZ, 2011. ISBN isbn978-80-7388-512-0.

Soudní rozhodnutí:

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 4. 3. 1998, sp. zn. I. ÚS 394/199.
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 7. 5. 1999, sp. zn. II. ÚS 418/99.
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1098/15.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.3.1992, sp. zn. 6 To 12/92.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.4.2007, sp. zn. 4 Tz 124/2006.

Internetové zdroje:

- FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK a Pavel KROULÍK. Některé zvláštní způsoby dokazování [online]. duben 2008 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: http://www.krimi-servis.cz/wp-content/uploads/2008/04/080424-rekonstrukce_5kap.pdf.
- FENYK, Jaroslav, Jan HLAVÁČEK a Pavel KROULÍK. Některé zvláštní způsoby dokazování – vyšetřovací pokus [online]. 26. Duben 2008 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <http://www.krimi-servis.cz/?p=105>.
- Nedokladné a neopakovatelné úkony [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/neodkladne-a-neopakovateln-ukony.aspx>.
- Trestní řízení [online]. [cit. 2022-02-15]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/trestni-rizeni.aspx>.
- SOBOTKA, Jiří. Zásady trestního řízení [online]. 25.4.2012 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://www.vsehrd.cz/clanek/zasady-trestniho-rizeni_0aafc9bb-797a-4cfc-8d55-8627df83dc66.
- ÚS: Volné hodnocení nepřímých důkazů v trestním řízení [online]. 18.8.2011 [cit. 2022-03-14]. Dostupné z: https://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=255315&csum=7e7ad337.

Odborné články:

- CHROMÝ, Jakub. Vyšetřovací hypnóza v trestním řízení? Trestněprávní revue. 2006, č. 7.
- KOHOUT, Josef, VRANÁ, Jana. Detektor lži – fyziodetekční vyšetření. Bulletin advokacie, 1995, č. 5.
- MAZÁK, Josef. Důkaz pachovou zkouškou v trestním řízení. Trestněprávní revue, 2009, č. 3.
- VANTUCH, Pavel. Pachová stopa jako důkaz v trestním řízení. Trestněprávní revue, 2008, č. 4.
- KOHOUT, J.: Fyziodetekční vyšetření v procesu objasňování trestné činnosti. In: Kriminalistika č. 3/2008.

Zákony:

- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobody.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- Zákon č. 254/2019 Sb. o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech.